48Ր ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1052 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — ՆՈՅԵՄԲԵՐ 25.8 ԴԵԿՏ. 1904 — 30 ՐԱՄԱԶԱՆ 1322 – 25 ԹԷՐՄԻՆԸ՝ ՍԱՆԻ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Ֆաստէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅՃԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فریه
اداره‌خانه‌سی باب‌عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱԳԱՆԴՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Հիմայ որ մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու մէջ ծագկի թեթեւ համաճարակներու լուրը կը հասնի եւ կայսրակալաւարութիւնը փութոյ պնդութեամբ այս աղէտին առաջքը առնելու միջոցները կը ցուցնէ՝ ձրի եւ պարտաւորիչ պատուաստով, «Մանզումէ»ի բժշկական բաժնի ասիստանտ Տօքթ. Վալանթին Նալբաս՝ հանրութեան օգտակար ըլլալու յատուկ դիտումով, գեղեցիկ եւ բազմակողմանի ուսումնասիրութիւն մը կը նուիրէ անոր։ Առաջինը հրատարակեցինք մեր Երկուշաբթի օրուան թիւով եւ երէկուոգ ու վերջին յօդուածը այսօր կը հրատարակենք եւ կը յանձնարարենք մեր ընթերցողներուն ուշադրութեամբ կարդալ եւ օգտուիլ անոր պարունակութենէն։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԻՆՉՈ՞Ի ՄԱՐԴՍ ՊԱՐՏԱՒՈՐ Է ՔԱՆԻՑՍ ՊԱՏՈՒԱՍՏՈՒԼ

Մեր նախորդ ուսումնասիրութեան մէջ ծաղկախտին վրայ խօսեցանք ընդհանուր կերպով, ինչպէս նաեւ այն սոսկալի հետեւանքներուն վրայ որոնց կ'ենթարկուին ծաղկախտաւորները։ Այսօր պիտի խօսինք պատուաստումի եւ մանաւանդ կրկնապատուաստի վրայ որոնք ստուգիւ անպատմելի բարիք մը եղան քաղաքակրթուած մարդկութեան։

Թէեւ պատուաստը շատ հին ատենէ ի վեր ծանօթ էր հնդիկ եւ պարսիկ բժիշկներուն բայց Էտուարտ Ճէննըրի՝ 18դ դարու անգլիացի այս մեծանուն բժիշկին կը պատկանի պատուաստին նախապատիկ հանգամանքը իրապէս ցոյց տալու եւ այս սքանչելի գիւտը ժողովրդականացնելու փառքը։ Արդարեւ 1798ին էր, քսան տարիներու դժընդակ հետազօտութիւններէ ետքը, որ Ճէննըր հրատարակեց իր առաջին աշխատութիւնները, որոնք իրաւամբ անմահացուցին իր անունը, մարդկութեան ամենամեծ բարերարներուն մէջ լաւագոյն տեղը տալով իրեն։

Պատուաստ գեղեցիկ եւ անմահ դիւտէն ետքը, այլ եւ առաջուան պէս չենք տեսներ ծաղկախտին պատճառած կոտորումները ինչպէս դիտել կուտայինք մեր նախորդ ուսումնասիրութեան մէջ։ Նմանապէս կ'ըսէինք որ Գերմանիոյ մէջ միայն, չորս տարուան միջոցին, հարիւր հազար հոգի մեռան այս սոսկալի հիւանդութենէն։ Բայց այն թուականէն ի վեր, անշուշտ նմանօրինակ աղէտներու առաջքն առնելու համար, օրէնք մը հրատարակուեցաւ որով պատուաստումը պարտաւորիչ եղաւ բոլոր գերմանիոյ մէջ, 1875 Ապրիլ 1էն սկսեալ։ Ուստի այդ թուականէն ետքը, ծաղկախտէ մեռնողներուն թիւը, որ տարին 25,000 էր 1870էն մինչեւ 1874, 130ի իջաւ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ որ 42 միլիոնէ աւելի բնակիչ ունի։ Այս 130 թիւն ալ բաւական բարձր է, քանի որ 1895ին միայն 27 հոգի մեռան ծաղկախտէ, ինչ որ $1^1/_2$ միլիոն բնակչի վրայ մէկ դէպք ըսել է։ Ի՜նչ գեղեցիկ արդիւնք։ Արդարեւ գիտականօրէն խօսելով, այլ եւս պէտք չէ որ ծաղկախտէ մեռնինք քանի որ խնդիրը բոլորովին լուծուած է պատուաստումի գիւտէն ի վեր։ Սակայն անշուշտ յատակութիւն չունինք այս անողորմ հիւանդութիւնը մէկ հարուածով անհետ ընել բովանդակ աշխարհէն, բայց այժմ մեր ձեռքը գտնուած ապահով եւ ազդու զէնքին շնորհիւ կրնանք գրեթէ ոչնչացնել զայն ինչպէս եղած է ֆրանսական բանակին մէջ որուն զինուորական բոլոր բժիշկները հպարտութեամբ կ'ըսեն։ «Այլ եւս ծաղկախտաւոր չի տեսնուիր մեր հիւանդանոցներուն մէջ»։

Ուրեմն շատ ցաւալի է որ տակաւին ամէն օր այնքան զոհեր կուտանք ծաղկախտին, ըլլայ տգիտութեան, ըլլայ ծնողներու պարտաւորելի անտարբերութեան հետեւանքով։ Եւ հիմակ որ շատ լաւ գիտենք թէ ծաղկախտը տարափոխիկ հիւանդութիւն մըն է և թէ անոր չենթարկուողը պէտք է անիւ և երկիւղիւ սպասէ անոր, ինչո՞ւ չուսենանք այն ազդու և ապահով զէնքը։ Անշուշտ առաջուան պէս չենք տեսներ այլ եւս անձեր որոնք հազուագիւտ բախտը ունեցածէին մահուրէն ազատելու և իրենց բովանդակ կեանքը կ'անցընէին անճանաչ դէմքով կամ կոյր աչքով։ Եւ տակայն, այս ուշագրաւ օրինակներուն հակառակ, տակաւին կան անձեր, նոյն իսկ դժբախտաբար բժիշկներուն մէջ, որոնք կ'ըսեն մեզ, «Է՛հ, ձեր պատուաստումը ազդեցիկ չէ, քանի որ պարագաներ կան ուր պատուաստուած անձեր ծաղկախտի կ'ենթարկուին»։ Այս դիտողութիւնը իրաւ է և ճի՛շտ ասոր վրայ կը հիմնուին պատուաստի հակառակողները։ Այո՛, նմանօրինակ պարագաներ կան և այլ եւս առաջին պատուաստիչ բժիշկներու ատենը չենք ըսելու համար որ միակ պատուաստումը առ յաւէտ կը պահպանէ անհատը ծաղկախտէն։ Վիճակագրութիւններն ալ ցոյց կուտան մեզ որ ծաղկախտի բազմաթիւ սպիներ ունեցող անձերը ենթակայ են ընդունելու պատուաստի նոր ներարկումը։ Որովհետեւ, մեր նախորդ ուսումնասիրութեան մէջ, ծաղկախտը սիրոյ նմանցուցինք, կրնանք միեւնոյն բանը կրկնել պատուաստին համար և ըսել որ պատուաստը, ինչպէս սէրը, չի կրնար յաւիտենական ըլլալ կրթէք, ուստի պէտք է երբեմն վերանորոգել զայն։ Ճիշտ ինչպէս որ երբեմն կը վերանորոգուի ապահովագրութեան բոլիսը, հանդարտ քնանալու համար։ Պատուաստին տեւողութիւնը ցուցընելու դիտումով սկսաւ ընտանեաբար տեսակցիլ Բօլի հետ, միշտ զգուշանալով անոր անցեալը քրքրելէ։ Նուարդ ալ ոչ նուազ ընտանութիւն կը ցուցնէր երիտասարդին, օրպէս թէ արդէն իսկ իրենց ազգականը ըլլար ան։

Մեծարանքները, խօսակցութենէ իրականութեան անցան և երբ գիշերը բաւական առաջացաւ, տանտիրուհին պատուասիրեց հիւրերը, այլ եւ այլ ըմպելիներով, որոնք կէս մը աղջիկտեսի հանգամանքը կուտային այս պարզ այցելութեան։

Հրաչեայ ուրախութեամբ կը դիտէր Բօլի և Պարգեւեաններու իրարու ընծայած փոխադարձ համակրանքը, այսպէս գործադրութեան մատեցած տեսնելով իր ծրագրին մէկ մասը։ Վերջապէս երբ մեկնումի ժամը մօտեցաւ Տիկին և Օրիորդ Պարգեւեան, ինչպէս նաեւ Ամէլի, շրջապատեցին Բօլը, և խնդրեցին որ իր այցելութիւնը անպակաս ընէ։ Մինչդեռ Վարդանոյշ ու մայրը վերապահութեամբ միայն կը տեսակցէին երիտասարդին հետ, վստահ ըլլալով որ Պարգեւեանները իրենցմէ աւելի զօրաւոր կերպով պիտի փութային գործին յաջողութեան։

Երկու երիտասարդները երբ մենակ մնացին, Ամէլի և Նուարդ Վարդանոյշի հետ սենեակ մը առանձնացան, ուր Օրիորդ Պարգեւեան անմոռանալի հրճուանքով մը զայն ողջագուրելով.

— Մեր երկուքին աւելի փութկոտ փրթար, ըսաւ, անաւարիկ նշանած մը որ ամէն առաւելութիւն կը մարմնացնէ իր վրայ։

Վարդանոյշ չպատասխանեց. արցունքի երկու կաթիլներ գլորեցան իր փափուկ այտերէն վար։

—Արդարեւ մեծ բաղդաւորութիւն, կրկնեց Ամէլի, Պ. Ծաղաթիէլի զաւակը ճշմարտապէս արժանաւոր երիտասարդ մըն է. բայց ասանկ խօսք մը չկար, մէկէն ի մէկ ո՞ւրկէ ծագում առաւ։

—Դուն Վարդանոյշը պզտիկ խորամանկ կը կարծես, ըսաւ Նուարդ կատակաբանելով, անիկա լուռ կը կենայ, բայց հարուածը տալու եղանակը շատ աղէկ գիտէ։ Ով գիտէ ինչ պարագայի մէջ և ի՞նչ ձեւերով թոված է Բօլը։

Վարդանոյշ որ մինչեւ այն ատեն լուռ կը մնար, Նուարդի այս բուռն ակնարկութեան առջեւ չկրնալով անտարբեր կենալ,

—Գոնէ՛ դուն ատանկ մ'ըսեր, ըսաւ, երբ վստահապէս գիտես որ բնաւ առիթ չեմ ունեցած ո՛չ Մ. Բօլը տեսնելու և ոչ ալ անոր հետ երկու խօսք փոխանակելու։ Մինակ ասկէ բաւական ժամանակ առաջ օր մը դերձակատուն եկած էր մօրս հետ տեսակցելու, անկախովագրական խնդիրի մը համար։

Օրիորդները իրրեւ կատարուած իրողութիւն մը նկատեցին այլ եւս Բօլի ու Վարդանոյշի նշանախօսութիւնը և այն գիշեր մինչեւ լոյս այս խնդրով զբաղեցան։ Միւս կողմէ Պ. Բօլա և Պարգեւեան ալ ոչ նուազ կարեւորութիւն կուտային գործին, որուն մասրամասնութիւնը հաղորդեց անոնց տանտիրուհին։

Երկու երիտասարդները երբ տուն հասան, Հրաչեայ ա՛լ աւելի հատատ բռնելու համար գործը, շնորհաւորեց Բօլը ու առաջարկեց որ առանց ժամանակ կորսնցնելու, յատուկ նուէրով մը նուիրագործէ նշանախօսութիւնը։ Եւ տակայն երիտասարդը ընդդիմացաւ այս գաղափարին, հօրը ներկայութիւնը վերապահելով այդ արարողութիւնները։

ԺԴ.

Ամէլիի նախկին դասախարակուհին էլէնի վերջին ծայր փութկոտութեամբ կը հետապնդէր Պարգեւեանները, Պ. Բօլան, Հրաչեան և անոնց հետ վերաբերութիւն ունեցող ամէն գործերը։

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Հայ-Բողոքական եկեղեցւոյ վարդապետութեան և վարչութեան նկատմամբ երկու բարեկամներու՝ վերապատուելի և կամ Գեր. Պաղտասարեանի և Եր. Տ. Անդրէասեան էֆ.ի գրութիւնները վերջերս կարդացինք Մանզումէի 1041 և 1046 թիւերուն մէջ. երկու գրութիւններն ալ միեւնոյն իմաստը ունէին, մին զմիւսը հաստատող թէ Հայ-Բողոքական եկեղեցին չունի իր որոշ «գիտականօրէն բանաձեւուած» աստուածաբանութիւնը և վարչական գրութիւնը։

Տ. Անդրէասեան էֆ.ն կ'երեւայ թէ բողոքականութիւնը և անոր հիմնական վարդապետութիւնը ուսումնասիրած է, բայց ոչ Կ. Պոլսոյ Հայ Բողոքականութիւնը և ի մասնաւորի Կ. Պոլսոյ Հայ-Աւետ. եկեղեցին, զի երբ օրինակ կը բերէ Գերմանիոյ մէջ Լուտերի եկեղեցին նոյեմբեր 20 Մեռելոց օր պահելուն և Հոգեհանգիստ կատարելուն, նաեւ Անկլիքան եկեղեցւոյ տօնական օրերը, չպիտի մեղադրեր մեզ եթէ մօտէն տեղեակ ըլլար։

Է. Պոլսոյ Հայ-Աւետ. եկեղեցին թէեւ հոգեհանգիստ անունով արարողութիւններ չի կատարեր բայց ՅԻՇԱՏԱԿ անունով մեռելոց աղօթքներ կատարելու արարողութիւնը ընդունած է և կամ Աւետարանի լեզուաւ «որդեգրած է»։ և թերեւս ժամանակը պիտի բանաձեւէ որ յիշատակը արեւմտեան և խորթ բառ մը ըլլալով «Հոգեհանգիստ»ի փոխուի։

Ինչպէս որ վերապատուելի ածականը «Հռովմէական հոս» ունենալուն դերապատիւն և Սանքիին երգերն ալ «Եանքիական գոյն» ունենալուն, Շաբաթականներու փոխել կը փափաքի ընդհանուր Հայ Բողոքականաց Հայրապետ Գեր. Պաղտասարեան, որ վերջերս ալ քանի մը տօներ հաստատած է իր Հանրագիտական Օրացոյցին մէջ. տօները առ այժմ քանի մը ծանօթ Հայ Բողոքականներու մէջ մուտք գտած են։ Ս. Յակոբայ և Գրիգոր Լուսաւորիչի տօները նախանձայոյզ ոգեւորութեամբ կը պահուին և կը տօնախմբուին ընկալեալ և աւանդական սեղաններով և թերեւս քանի մը տարիէն ասկիայ ալ որդեգրութեան տօմարին մէջ արձանագրուի։

Գալով վերապատուելի Գրիգորեանի համբաւաւոր «բանաձեւ»ին թէ «Հայ եկեղեցիին աստուածաբանութիւնը գիտականօրէն բանաձեւուած չէ», աստուածաբանական խնդիրներէ հասկցող մը չեմ և մանաւանդ որ նոր հաստատ բողոքական մըն ալ չեմ որ իմ նախնի եկեղեցւոյս աստուածաբանութիւնը քիչ մը սորված ըլլամ։

Բայց Պոլսոյ Հայ Աւետ. եկեղեցւոյ աստուածաբանութիւնը առաձգական կերպով բանաձեւուած ըլլալով արդի ժամանակիս դիտանականութեամբ կրնայ փոփոխուիլ, ինչ որ մենք Հայ Բողոքական ժողովուրդս տակաւին հասկցած չենք. և թերեւս մեր պատուելիներն ալ։ Հիմա վատահաբար կրնամ ըսել թէ բողոքական ենք բողոքականութեան դէմ, վասն զի օր նոր աստուածաբանութեան նոր դրութիւն, օրէնք, վարչութիւն, ամէնն ալ նոր ու թարմ՝ Գերապատիւ Պաղտասարեանի բսածին պէս «Ամէն բողոքական անհատ իր աչքին հաճոյ եղածը կ'ընէ», իսկ ինք նորին Գերապատութիւնը աւելի ապրագ քայլերով կը յառաջանայ նոր ծիսականութիւններ, Արեւելեան և Արեւմտեան օգտակար սովորութիւններ զիրար միացնելու։

Գեր. Պաղտասարեան կ'ըսէ թէ «Մենք յարանուանական չենք ժողովական, երրիցական, Լայնն չենք և ալ չուզեր ըլլալ «Պաշտօնական անունով Հայ. Աւետ. Եկեղեցի Թուրքիոյ» որ որոշ կրօնական ոչ մէկ դրութեան և ոչ մէկ օրէնքի ներքեւ է։ Գեր. Պաղտասարեան խոստովանելով Հայ Բողոքականաց այս իրական վիճակը կը թելադրէ մեզ, որ ունենանք եկեղեցական Սինոդ մը և որ կարող ըլլայ հաստատել և ընդհանրացնել Նորին Գերապատութեան Օրացոյցին մէջ նշանակուած Հայ Բողոք. «Տօները» և «Գերապատիները»։

Շատ տարօրինակ և զարմանալի կը գտնենք այս խնդիրները և բանաձեւերը ի յայտ բերող մեր պատուելի բարեկամները։

Տօքթոր Հայիէն ըսած է ժամանակաւ երբ տակաւին միսիոնար մըն էր. «Կը զարմանամ, այս եղբայրները ինչպէս կը խօսին և ինչպէս կը խօսին»։

Բարեպաշտական և հոգեւոր արթնութեան հովեր առած լայնածաւալ ոլիկեանոսի խորհուրդներով կը տարուբերուի իր եկեղեցական Աստուածաբանութիւնը գիտականօրէն բանաձեւելու և որդեգրելու, հաստատելով նաեւ Պայպլ-Հաւզի մէջ առեան մը, որ երբեմն մը մէջ կրօնական և վարչական խնդիր մը կայ և բողոք, պէտք է նախ քննել թէ այդ բողոքող մարմինը բողոքական՝ որ եկեղեցւոյն կը վերաբերի, թէ բողոքողները պաշտօնապէս եկեղեցւոյ անդամ են կամ ոչ, եթէ եկեղեցւոյնդամ չեն և կամ իրենց պատկանեալ եկեղեցւոյ անդամը չեն՝ ի բաց կայցէք ի մէնջ։

Ահա այս է Տ. Անդրէասեան էֆ. եթէ կ'ուզես գիտնալ Կ. Պոլսոյ մեր Հայ Բողոքական եկեղեցւոյ արդի դրութիւնը և «բանաձեւ»ը։

Եւ մեր նպատակն է այս բաները ի յայտ բերել սա համոզմամբ թէ օգտակար գործ մը կատարած կ'ըլլանք երբ մեր եկեղեցական գործերը իրական կերպով կը ներկայացուին ճանչնալու, մեր թերութիւնները, և փմրչնալու, մեր շուրջը գտնուող քրիստոնեայ եկեղեցիներէն, և իբրեւ մարդ և մեր բողոքական եկեղեցւոյն նախանձախնդիր քրիստոնեաներ, պարտինք գործել բարին և փոխել սխալը և հաստատել մեր քրիստոնէական հաւատքը զօրաւոր և հիմնական օրէնքներու և սկզբունքներու վրայ։

Եւ մեր միսիոնարները և վերապատուելիները պէտք է առաջնորդեն իրենց յանձնուած հօտը պարզ ու վճիտ կենդանարար ջուրի վտակներու, քան թէ ելլել Աստուածաբանական խնդիրներ յուզել, որուն մէջ բնաւ հոգեւոր օգտակարութիւն մը չենք տեսներ «և որ ոք գայթակղեցուցէ զմի ի փոքրկանցս յայսցանէ յիս հաւատացելոց, լաւ է նմա եթէ կախիցի երկան իշոյ ընդ պարանոց նորա և ընկղմիցի ի խորս ծովու»։ (Մատթ. ԺԸ. 6–7)։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՎԻՃԱԿԸ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի զինուորական տեսութիւնները, զորս գրեթէ ամէն օր առտուն կանուխ իրենց ռազմական բոլոր մանրամասնութիւններով կը հաղորդենք մեր ընթերցողներուն՝ ըստ ինքեան չոր ու ցամաք կ'երեւին, բայց քիչ մը ուշադրութիւնը և լաւ ըմբռնուած հետաքրքրութիւնը կը բաւեն ցոյց տալու համար թէ այդ իրաւեկ թերթին մանագէտ աշխատակիցը, որ բնականաբար անդամ է Աւստրիոյ մեծ սպայակոյտին, ինչպէս քաղաքացի կը հետեւի Մեծ Պաշարումին բոլոր պարագաներուն, օրը օրին թանկագին տեղեկութիւններ հաղորդելով Բերդաքաղաքին պաշարողներուն և պաշարեալներուն քուն կացութեան վերայ։ Վիեննայի մեծ թերթը մէկ անգամ վրիպեցաւ ծանրապէս իր տեսութիւններուն մէջ, երբ իբրեւ ճշմարիտ ընդունելով էրլունկշան և Թիքվանշան բերդերուն ճարտարական գրաւման լուրը։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ 229

ՊՕՍԹԸ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՍՂԱՆԱՆ-ԷՆՏԱՆԵԱՆ ԿՍԱՆԴՐԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԳ.

Բօլ վերջին աստիճան զգուշութիւն ունէր Վարդանոյշի նկատմամբ իր տածած զգացումները ներկայներուն չմատնելու համար։ Եւ տակայն հակառակ իր խորամանկ ձեւերուն թէ՝ օրիորդները և թէ տիկինները կը զգային անոր համակրական վերաբերումը։ Ամէլի մանաւանդ որ բնաւ տեղեկութիւն չունէր գործէն, ուրախութեամբ կը տեսնէր իր մտատկարարին ողջունն ու Պ. Մաղաթիէլի զաւկին միջեւ հաստատուած համակրական կապը։

Տիկին Պարգեւեան աւելի մտերիմ ներեցան, Ամէլի և Նուարդ Վարդանոյշի հետ սենեակ մը առանձնացան, ուր Օրիորդ Պարգեւեան անմոռանալի հրճուանքով մը զայն ողջագուրելով.

— Մեր երկուքին աւելի փութկոտ փրթար, ըսաւ, անաւարիկ նշանած մը որ ամէն առաւելութիւն կը մարմնացնէ իր վրայ։

Վարդանոյշ չպատասխանեց. արցունքի երկու կաթիլներ գլորեցան իր փափուկ այտերէն վար։

—Արդարեւ մեծ բաղդաւորութիւն, կրկնեց Ամէլի, Պ. Ծաղաթիէլի զաւակը ճշմարտապէս արժանաւոր երիտասարդ մըն է. բայց ասանկ խօսք մը չկար, մէկէն ի մէկ ո՞ւրկէ ծագում առաւ։

—Դուն Վարդանոյշը պզտիկ խորամանկ կը կարծես, ըսաւ Նուարդ կատակաբանելով, անիկա լուռ կը կենայ, բայց հարուածը տալու եղանակը շատ աղէկ գիտէ։ Ով գիտէ ինչ պարագայի մէջ և ի՞նչ ձեւերով թոված է Բօլը։

Վարդանոյշ որ մինչեւ այն ատեն լուռ կը մնար, Նուարդի այս բուռն ակնարկութեան առջեւ չկրնալով անտարբեր կենալ,

—Գոնէ՛ դուն ատանկ մ'ըսեր, ըսաւ, երբ վստահապէս գիտես որ բնաւ առիթ չեմ ունեցած ո՛չ Մ. Բօլը տեսնելու և ոչ ալ անոր հետ երկու խօսք փոխանակելու։ Մինակ ասկէ բաւական ժամանակ առաջ օր մը դերձակատուն եկած էր մօրս հետ տեսակցելու, անկախովագրական խնդիրի մը համար։

Օրիորդները իրրեւ կատարուած իրողութիւն մը նկատեցին այլ եւս Բօլի ու Վարդանոյշի նշանախօսութիւնը և այն գիշեր մինչեւ լոյս այս խնդրով զբաղեցան։ Միւս կողմէ Պ. Բօլա և Պարգեւեան ալ ոչ նուազ կարեւորութիւն կուտային գործին, որուն մասրամասնութիւնը հաղորդեց անոնց տանտիրուհին։

Երկու երիտասարդները երբ տուն հասան, Հրաչեայ ա՛լ աւելի հատատ բռնելու համար գործը, շնորհաւորեց Բօլը ու առաջարկեց որ առանց ժամանակ կորսնցնելու, յատուկ նուէրով մը նուիրագործէ նշանախօսութիւնը։ Եւ տակայն երիտասարդը ընդդիմացաւ այս գաղափարին, հօրը ներկայութիւնը վերապահելով այդ արարողութիւնները։

ԺԴ.

Ամէլիի նախկին դասախարակուհին էլէնի վերջին ծայր փութկոտութեամբ կը հետապնդէր Պարգեւեանները, Պ. Բօլան, Հրաչեան և անոնց հետ վերաբերութիւն ունեցող ամէն գործերը։

Ինք որ ամէնէն մեծ բաժինը ունեցած էր այս գործին մէջ, ամէնէն խաբուածը եղաւ անկէ, և ասիկայ իրեն պէտ հին ազուէսի մը համար ա՛յ նուազ անմարսելի իրողութիւն մըն էր։ Ինքը գիտէր ամբողջ գաղտնիքը գործին, գիտէր թէ Հրաչեայ ի՛նչ առնչութիւն ունէր Ամէլիի հետ, թէ Կայծակեանները օ՛րչափ դաւեր լարած էին Հրաչեայի առջեւ և թէ մանաւանդ Բօլ իր երբեմնի գործակիցը ու մտերիմը պարգուլտի ինչ դեր կատարած էր Պարգեւեանները ու Հրաչեան անուանարկելու համար, եւ այլն, եւայլն։

Այս թեթեւաբարոյ կինը, հիմա լքուած ու մերժուած տեսնելով զինքը իր երբեմնի ծանօթներէն, ակռայ կը կճրտացնէր անոնց դէմ, ու մտքովը հարիւրաւոր դաւեր, խարդաւանքներ կը նիւթէր, զանոնք մէկիկ մէկիկ կամ հաւաքաբար փճացնելու համար։ Ամէնէն աւելի զայրոյթ կը զգար Պ. Բօլայի ու Մ. Բօլի դէմ։ Առաջինը ինք էր որ հրաւիրած էր Իզմիրէն, ի՛նք էր որ մանրամասն տեղեկութիւն տուած էր Ամէլիի հոն անցուցած կեանքին նկատմամբ, և հիմա, Իզմիրցի մեծահարուստ անձնաւորութիւնը մայրաքաղաքս գալէ և գործը կարգադրելէ ետք, բարեւ իսկ տալ չէր զիջանէր իրեն։ Իսկ Բօլը կ'ուզէր ջախջախել, տապալել և անկանգնելի կերպով հարուածել։ Առաջ իր խեղճութեան օրերուն մէջ չարունակ կ'այցելէր իրեն, կը խորհրդակցէր ծրագիրներ կը կազմէր հետը, ու վերջապէս մտերիմ մը կը դաւանէր զինքը իրեն։ Հիմա սակայն որ անակնկալ կերպով դիրք մը ձեռք բերած էր, կարեւորութիւն իսկ չէր տար իրեն երիտասարդը և ասիկայ բուռն զայրոյթ ու տաքնութիւն կը պատճառէր, այս աշխարհիկ կնոջ։ Մէկ քանի անգամ ուղղակի կամ անուղղակի դիմումներ ըրած էր Բօլի, անկէ դրամ չորթելէ աւելի ատոր հետ տեսակցելու և նախկին մտերմութիւնը չարունակելու փառասիրութեամբ։ Եւ սակայն երիտասարդը զինքը չտեսնելէ զատ չէր զիջած իսկ հեռը երկու խօսք փոխանակելու։ Ասանկ մեծամիտ կին մը որ այսչափ մեծ գաղանիքներու տեղեակ էր, հիմա ուրիշ բան չէր մտածեր այլ եւս, եթէ ոչ գիտցածները չարաչար կերպով գործածել, իր այս հակառակորդները անուանարկելու, ու զանոնք ընկճելու։

(Շարունակելի)

ները, պարտաւորեցաւ ա՛յն եզրակացութեան յանգիլ թէ Բորթ Արթուրի դիմադրութիւնն ոյժը խախտած է, և առումը յոյժ մօտալուտ է։ Այս վրէպը սակայն իրենը չէր. Լոնտոնի թերթերը Թոքիոյէն իրենց կէս պաշտօնապէս հեռագրել տուած էին թէ էրլունկչան և Քիվանչան գրաւուած են, և այդ երկու կարեւոր «Շան»ներուն (Շան կը նշանակէ բերդ) գրաւումը արդարեւ վճռական է բերդաքաղաքին ճակատագրին համար։ Լոնտոնի թերթերը այս պարտման սկիզբէն ի վեր դժբախտաբար հակասական լուրերով ամէն օր լեցուցին լրագրական հրապարակը, և ժամանակի մը համար կարծես Բարիզի թերթերուն ձեռքէն խլեցին աղմկաբար տեղեկութիւններ հաղորդելու ունակութեան մրցանակը։ Ճարտասխրութիւնը կ'ըմբռնուի, հիմկոյութիւնն ալ կ'ըմբռնուի, բայց ինչ որ անըմբռնելի կը մնայ, սա՛ է թէ աշխարհի բովանդակ հետաքրքրութիւնը ծաղրել կը նշանակէ երբ էական թելերուն մեծագոյն մասին տէր ըլլալու չնչաղարիկ առաւելութիւնը չփացնէ Անգլիացիները իրենց ուզածին պէս սուտ լուրեր դարձնելու համար։ Լոնտոնի խմբագրութիւնները քիչ մը պարտաւորեալ էին կարծենք խոնարհութեան և ուղղամտութեան յորդորել իրենց Շանկայի, Զիֆուի, Թիէնձինի խանդավառ թղթակիցները, և սուտ լուրերը ճշմարիտէն զատելու և կարեւորը ճշդիչ վերջ միայն Լոնտոն հաղորդելու պարտականութիւնը պէ՛տք է որոշակի ցոյց տային անոնց։ Ցաւանի է թէ ռուսական աղբիւրէ ըղխած լուրերը ինքնին կեղակարծ են, և Թոքիոյ ալ ժլատ ըլլալով մանաւորապէս պատերազմական լուրերու մանրամասնութեանց համար, կը մնար անգլիական չէզոք աղբիւրը, որ ան ալ ա՛յն ատենն պղտորեցաւ, ինչպէս փորձը կը ցուցնէ սակայն այս պատերազմին մէջ։ Բայց դիտելի է ա՛յն փութկոտութիւնը որով Լոնտոնի թերթերը իսկոյն կը հերքեն ռուսական զօրքերու համախմբումը Աֆղանեան սահմաններուն մօտ, իրենց երկրին շուրջ խնդիր չյարուցանելու դիտաւորութեամբ։ Թող որ անգլիական յաստուկ պատուիրակութիւն մը Բեաթլը զրկուելու պէտքը զգալի կ'ըլլայ, և ապագայ մեծ դէպքին առաջքը առնելու համար անագին պատրաստութիւններ կը տեսնուին հնդկական բանակին մէջ, հրամանատարութեամբ Լորտ Ռիչների։ Տարիներէ ի վեր կը գուշակուէր հայանոցս ներկայ պատերազմը Ծ. Ասիոյ մարզերուն վրայ Ճաքոնի և Ռուսիոյ միջև, գերիշխանութեան մեծ կռիւը այդ երկրաշարժի երկու մեծ պատուհասնց միջև, և անգլեւճաքոնական զինակցութիւնը լոկ յաղաքանը նկատուած էր այն արշաւանքին՝ որ այսօր անեղ մանրամասնութիւններով քաղաքակիրթ աշխարհի շունչը քանել տուած է։ Հակառներու նոյնպիսի կռիւ մը կը պատրաստուի կեզբ. Ասիոյ կողմերը Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջև,—կը կասկածին եւրոպական թերթերը— գերակշռութեան ահեղ պայքար մը հոն ալ պիտի կրկնուի և ի՛նչ որ ալ ընեն ու ըսեն Լոնտոնի թերթերը տեսականին մէջ անկարելի նկատելու համար ռուսական արշաւանք մը, գոնէ սպառնալից շարժում մը դէպ ի Հնդկաստան տանող ճամբաներուն վրայ, բայց չեն կրնար ծածկել գործնականին մէջ Մեծն Բրիտանիոյ ռազմավարիկ քաղաքականութիւնը այդ կասկածուած շարժումին դէմ, մեծամեծ պատրաստութիւնները, զինուորական նոր ծրագիրը, որուն համեմատ մէկ միլիոնէ աւելի ցամաքային բանակ մը պիտի պաշտպանէ ապագային Անգլիոյ շահերը աշխարհի վրայ—ըսէ՛ք և իմացէք Կեզբ. Ասիոյ կողմը։ Ո՛չ մէկ եւրոպական տէրութիւն մասնաւոր շահ մը չուներ մաղթելու համար որ այսպիսի կռիւ մը չպատահի Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջև։ Անգլիոյ դրական ու վիպական անցեալին համար ինչ ալ ըսէ, ինչ գաղտիրկ և յուզիչ բացատրութիւններու մէջ ալ մտնէ Գերման վարչապետ Գոն Պիւլով կոմս, Գերմանիա չատոնց ի վեր դժգոհ է անգլիական քաղաքականութենէն, և, եթէ պօէրական պատերազմին մէջ անգլիական զէնքերուն վերջնական պարտութիւն մը չհասաւ բայց Մեծն Բրիտանիոյ ցամաքի կողմէ ունեցած զինուորական բազմապատիկներութիւններ ցեւանկան. ինչպէս այսօր երեւան եկած են Ռուսիոյ պէս համաչափ ցամաքային տէրութեան մը թերութիւնները. և ի՞նչ բան արդեօք կրնայ արգելք ըլլալ Գերմանիոյ, ռուսեւանգլիական պատերազմի մը հաւանականութիւնը բաղձալու։

Բայց այս խնդիրը դեռ իր այժմէութիւնը չունի կը խորհի պարզապէս, և հեռաւոր Արեւելքի մէջ գոռացող թնդանօթները տակաւին կը խլացնեն ամէն ականջ և կը գրաւեն ամէն ուշադրութիւն։ Պատերազմին վերջին հաղորդութեան պարագաներէն կախում ունի մեծապէս կեզբ. Ասիոյ կնճռոտութիւններուն հարցը։

Բորթ Արթուր ինչ պիտի ըլլայ վերջապէս։ Պալթիկեան նաւատորմին հասնելէն առաջ պիտի իյնա՞յ արդեօք։ Երկու ամիսէ ի վեր շարունակ այս հարցումը կ'ընենք, և ենթադրական պատասխաններ կուտանք, ըսելով թէ հաւանականութիւններուն մեծը ա՛յն է որ Բօժտէսթվէնսքի Ծ. Արեւելքի ջուրերը չհասած՝ Բորթ Արթուր պիտի ճաքոնանայ։ Առ առաւելն վեց շաբաթէն ամէն բան պիտի լմնայ. այս մօտիկ շրջանին մէջ շատ բան պիտի իմանանք, բոլոր յղի դէպքերը իրենց երկունքը պիտի լուծեն, հանդիսատես պիտի ըլլանք ահեղ և տարօրինակ ծնունդականութեան մը։ Զինուորական մասնագէտներուն ըսածին, նայելով, տակաւին Ճաքոնցիք իրական մէ՛կ յաջողութիւն միայն ունեցած են բերդաքաղաքին առջեւ, 203 Մէթր Բլուրը գրաւելով։ Եթէ քանի մը շաբաթէն, կամ—անակնկալ մը ենթադրելով - քանի մը օրէն գրաւեն քաղաքը, Բօժտէսթվէնսքիի բոլոր ծրագիրը Ջուրը պիտի իյնայ ճամբան։ Բայց ինչպէս կարելի է ընդունիլ որ բերդաքաղաքը դեռ մէկ ամիս ալ չդիմանայ, քանի որ գլխաւոր ամրութիւնները տակաւին Սթէօսէլի ձեռքը կը գտնուին։ Ամէն պարագայի մէջ Սթէօսէլ իր պաշտպանութեան թափթփուքները պիտի կրնայ բաւեցնել կարճ շրջանի մը մէջ ալ, պիտի կրնայ տոկալ—այնպէս ցոյց կուտան նախկին փորձերը։ Մեր միտքն հիմա չանցած անակնկալ բախտ մը միայն կրնայ այս հաւատքը ի դերեւ հանել, և Ճաքոնցիներուն ժպտիլ։ Անգլիական թերթերէն, «Սթանտարտ», որ իր լրջութեամբ և կէս պաշտօնական հանգամանքով մեծ դիրք գրաւած է Լոնտոնի Օրագրութեան մէջ, անցեալ օր իր մէկ Խմբագրականով կարգ մը տեսութիւններ ըրած էր, զորս հաղորդեցինք մեր ընթերցողներուն։ Պաշարման դառնութիւնները և բազմակրօտ հանգամանքները ցոյց տալէ վերջ ա՛յնպիսի եզրակացութիւններու կը յանգէր, որոնք չէին վայլեր զինուորական մեծ ազգի մը լուրջ ներկայացուցիչին։ Ինչ կ'ըսէր—քանի որ Բորթ Արթուրի մէջ 4000 հոգի միայն մնացած են 30,000էն, պէտք է հրամայել որ քաղաքը անձնատուր ըլլայ. որպէս զի Ճաքոնցիք վերջնական գրաւումին ժամանակ իրենց կատաղութենէն գինովցած՝ ծարայեղութիւն ներու չդիմեն։ «Սթանտարտ» աւելի բարեպատեհ առիթ մը ունէր ասկեց առաջ, այդ յորդորը տալու Լէտիսմիթի և Մէֆքինկի պաշարեալ անգլիայի պահակազօրքերուն, որոնք Պօէրներուն կողմէ խիստ մօտէն պաշարուած՝ իրենց ուժերը հաց ալ չունէին, և ռազմամթերք ճարելու համար հազարումէկ հանճարեղ հնարքներու կը դիմէին։ «Սթանտարտ» պիտի ներէր արդեօք որ Հուայթի և Պաուրն-Բոուէլի զինուորները Պօէրներուն անձնատուր ըլլային, երբ արդէն Լորտ Ռոպերթսի և Կեզբ. կառավարութեան կարգադրութիւններով ազատարար բանակներ կազմուած ու ճամբայ ելած էին փրկութիւնս փութացնելու իրենց։ Երբ այսօր Բաղդադին գլխաւոր ամրութիւնները տակաւին ռուսական ձեռքերուն մէջ կը գտնուին, և դիմադրութիւնը իր ուժը կորած չի տեսներ դեռ, ինչո՞ւ պահակազօրքերը քաշուին, եթէ 30000էն 26,000ը իրենց զինուորի պարտականութիւնը կատարեցին խրամներուն մէջ և բերդերուն վրայէն, մնացեալ 4000ը իբրեւ զինուոր, և բարեբախտաբար ողջ մնացող զինուոր, պարտաւոր չէ արդեօք իր պահակի դերագոյն ճիգերը թափելու, երբ մասնաւանդ մայր-հայրենիքը վթարուն կորուստ աւելի մարտանաւ՝ բիւրաւոր ապարէշներ կորել տալով՝ իրենց օգնութեան կը փութացնէ։ Ճարտասխրութիւնը ա՛յլ է, զինուորական պարտաւորութիւնը ճշդելու պարագան ա՛յլ։ Սթէօսէլի ընդդիմութիւնը տակաւին ռազմական և զինուորական հաստատ կռուանի մը վրայ հաստատուած է։ Թշնամին տակաւին իր դուռը ոտ առած չէ, և զայն կոտրել չիպատանար։ Սթէօսէլ ինչո՞ւ իր դուռը բանայ. և ներս հրաւիրէ թշնամին հեռուէն։ Տարկաւին Ճաքոնցին քիլոմէթրներու հաշուով հեռի է քուն քաղաքէն, Սթէօսէլ կը խորհի որ չափը մէթրի վերածուած չէ, և կը դիմադրէ։ «Սթանտարտ»ի այդ տեսութիւնը արդարեւ տարօրինակ երեւցաւ, ա՛յն նկատմամբ ալ որ կը գրէ թէ մինչ ռուս սպաներ Բեթերպուրգի իրենց տաքուկ սենեակներուն մէջ քաշուած հեգ կ'ընեն, անդին, հազարաւոր մղոններ հեռի, ոտ մը քաջեր կենաց և մահու ահաւոր պայքարը կը մղեն։ Բնական է թէ Պատերազմին բախտը երբեմն սպաներու ա՛յս կարգը երբեմն ալ ա՛յն կարգը պարտաւորութեան անմիջական չրջանակին մէջ կը գտնէ։ Պօէրական Պատերազմին ատեն ալ Լոնտոնի «չըմինէ»ներուն առջեւ անգլիացի մեծանուն սպաներ ծրագիր և յատակաձեւ կը պատրաստէին և Թրանսվալ կը ղրկէին զանոնք. լոկ դիպուածի խնդիր է։ Սթէօսէլ սպառութեան ատիճանով անանձնական զինուորական մը չէ, նմանապէս իր օգնականներէն Ֆօքը. Սմիրնովը, Թնտարաթէնքօն—Բորթ Արթուրի պահակազօրքերէն միայն առնելով, և Թողլով Քուրբաթքինի մեծ բանակին խնդիրը։ Վաղը եթէ կեդրոնական Ասիոյ մէջ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջև կնճռոտութիւն մը ծագի, թո՛ղ ապահով ըլլայ «Սթանտարտ» որ հիմա Բեթերպուրգի տաքուկ սենեակներուն մէջ ապահով ու հանգիստ ենթադրած իր սպաները իրենց կարգին գունդերու գլուխ պիտի անցնին։ և Սթէօսէլ — եթէ ողջ մնայ — իր կարգին պիտի անցնի իր տաքուկ արարքներուն մէջ։ Զինուորական պարտականութիւնը ա՛յս կերպով կը գործադրուի, նոյն իսկ Անգլիոյ մէջ։ «Սթանտարտ»ը գիտէ զայս. բայց այնպէս կ'ուզէ գրել՝ Ճաքոնցիներուն աչքը մոնելու համար, բայց Լոնտոնի ճաքոնական ուշիմ դեսպան Հայեաշի կոմս աւելի գոհ պիտի մնայ Անգլիացիներէն, եթէ Թոկիոն զարնելու սահմանուած ռուսական մարտանաւերուն պէտք եղած ածուխը չհայթայթեն Անգլիացիք, և Կալլէսի երկրին անգլիական մաքսային իշխանութիւնը աչք չգոցեն ածուխի վաճառականներուն արարքին դէմ։ Պիւլով կոմս ճիշդ տեղին զարկաւ երբ անցեալ օր յայտարարեց թէ գերմանական և ֆրանսական շրջանաւերը անգլիական ածուխն է որ կը տանին Ռուսերուն։ Սուտտուրին և շահաւոր առուտուրին համը միայն Անգլիացիք չեն գիտեր, այլ Անգլիացիներէն սովրելով Գերմաններն ալ սիրտ առին։ Հայեաշի կոմս փոխանակ պղատոնական յայտարարութիւններու, որոնք իրականին մէջ կուտ մը անգամ չեն արժեր, կը սպասէ որ Անգլիա գործնականապէս ցոյց տայ իր համակրութիւնը, ո՛չ թէ անպատճառ ի նպաստ Ճաքոնի կռուելով, որուն պէտք չունի տակաւին, այլ գոնէ ածուխ չտալով Ճաքոնի դէմ կռուողներուն։ Ճաքոն աւելի այս կէտը կը պահանջէ Անգլիայէն, և ոչ թէ զինուորական պարտաւորութեանց դէմ գործելու յորդորներ և խրատներ. որոնք անշուշտ անլսելի մնալու դատապարտուած են անոնց կողմէ որոնց ուղղուած են։

Շահոյի վրայ լռութիւն, և խոր լռութիւն, զոր չեն կրնար խզել գիշեր ցերեկ ընդհատ ընդհատ փոխանակուած հրձգութիւնները։ Քուրբաթքին և Օեամա ա՛լ զիրար լաւ մը հակցան եօթը-ութը ամսուան ճանչուր եղան իրարու, գիտեն իրենց թերի ու ամբողջ կողմերը, սանկ նանկ ժամանակ կ'անցընեն, ինչպէս ռուս և ճաքոնցի յառաջապահներն ալ բարեկամացան իրարու աղէկ է որ հոս մնանք, կ'ըսեն, «Բարուք է մեզ ատ լիտել, արատդ ս տաղաւարս»տաղաւար չինենք ու ամրափակուինք ցուրտը փչեց,սատիկ է ձըմեռը, բայց ձիւնը պատած չէ գետինը։ Կը սպասեն որ ձիւն գայ. օդը մեղմանայ, և գործի սկսին բայց ձիւնն ալ իր անպատեհութիւնը ունի. եթէ ձիւները հալին, ինչպէս պիտի կռուին ցեխոտ ու լճացած գետիններուն վրայ. հետեւաբար Շահոյի կողմէն մեծ բանի մը սպասելու չէ։ Անոնք ի մօտոյ հանդիսատես պիտի ըլլան Բորթ Արթուրեան Մեծ Պայքարին. ժամանակ կայ, վերջը կը խորհին իրենց ընդդիմին վրայ։ Յովս վրայ ճաքոնական զինուորական գործադրութիւնները պահ մը պիտի դադրին յառաջիկայ նաւամարտին պատճառաւ։ Օեամա աչքը չորս բացած Բորթ Արթուրի անկումին կը սպասէ Նոկիի զօրքերը վեր կանչելու համար։ Որչափ չուտ ըլլայ անկումը՝ այնքան նպաստաւոր կ'ըլլայ Ճաքոնցիներուն, որովհետեւ Քուրբաթքին ալ անընդհատ զօրք կը ստանայ Եւրոպայէն։ Բաւլպարս ի մօտոյ կ'երթայ կը միանայ Կրիբշպէրկի, որ այս պահուս Թերեսս Քուրբաթքինի քով կը գտնուի։ Ծ. Արեւելքը մօտէն ճանչցող բոլոր ռուս նշանաւոր սպաները այսպէս իրարու կը միանան հեռագրեր, քարտէսներ լայն լայն կը բացուին, և քննութիւններ կ'ըլլան տեղւոյն վրայ։

Ռուսիոյ ներքին գործերուն մասին Բեթերպուրգի հաղորդուած լուրերը ա՛յնպէս ցոյց կուտան թէ Սինոդի հանրածանօթ Գրիգորը Բօպիէտոնոսցեւի ազդեցութիւնը կոտրած է։ Այս մարդը հիմակ իր մօտ հաւաքած է նշանաւոր Օրթոտոքս եկեղեցականներ, որոնք անուշտ իր համախոհներն են, և կը պատրաստուի հակառաջարկներ ընել և ներկայացնել, բայց Զէմսթվոներու ծանօթ գործին մէջ ռուս կառավարութիւնը իր հայեացքները պարզած ըլլալով կերպով մը, և ներքին գործոց նախարար Սվիաթօբոլթ Միրսքի իշխանին ծրագիրներն ալ յայտնի ըլլալով. չի կարծուիր որ Ռուս Սինոդին պետը կարենայ այս անգամ իր ծրագիրը քալեցնել. քանի որ Զարը իր համակրութիւնը կը յայտնէ ամէն օր իր ներքին գործոց նախարարին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՔՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

"203 ՄԷԹՐ ԲԼՈՒՐ„ԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

ՌՈՒՍ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ Կ'ԱՅՐԻՆ

ԹՕՔԻՕ, 6 դեկտեմբեր. — (Պատօնական). — Բորթ Արթուրը պաշարող բանակին հրամատարը այսօրուան թուով կը հեռագրէ.—

«Սմսոյս 3ին, Ճաքոնցիք «203 մէթր» բլուրին վրայ զետեղած իրենց նաւային խոշոր թնդանօթներուն միջոցաւ ոմբակոծեցին Բորթ Արթուրի նաւահանգստին մէջ խարսխած ռուսական մարտանաւերը։ Այդ օրը իրենց ռումբերը զարկին «Բօպիէտա» զրահաւորը և «Ռէթվիզան»ի ձեւով ուրիշ մարտանաւ մը։ Ամսոյս 5ին, «203 մէթր» բլուրին բարձունքէն արձակուած ճարտնական ռումբերը «Բօպիէտա»ն զարկին 7 անգամ, «Բօլդավա»ն ու «Ռէթվիզան»ը 11 անգամ և «Բէրէզվիէդ»ն ալ 2 անգամ։ Ճաքոնցիք իրենց թնդանօթաձգութիւնը նաւահանգստին ու բերդերուն դէմ եւս ուղղած ըլլալով, իրենց ռումբերը վառօդի մթերանոց մը օդը հանեցին Բայեուշան բերդին հարաւային կողմը։ Ճարտնական ռումբերէն զարնուած ռուսական երկու մարտանաւեր ալ կրակ առին։ Հրդեհը մէկ ժամ տեւեց անոնց մէջ։ Ամսոյս 4ին Ճաքոնցիք 2 թնդանօթ գրաւեցին Էրլունկչանի բերդին մօտ»։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ռիւդէր կ'իմանայ թէ Ռուսերը կը շարունակեն գիշերանց յարձակիլ «203 մէթր» բլուրին վրայ, զայն ետ առնելու համար, բայց ետ կը մղուին ծանր կորուստներ կրելով, որոնց թիւը ցարդ 3000 հոգի կը հասնի։

ՋԻՖՈՒ. — Ճաքոնցիք յաջողեցան պաշարման խոշոր թնդանօթներ զետեղել «203 մէթր» բլուրին կատարին վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Սթանտարտ»ի Թօքիոյի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ճաքոնցիք ծանր կորուստներ կրելէ վերջ, յաջողեցան նաւային խոշոր թնդանօթներ զետեղել «203 մէթր» բլուրին վրայ, և սկսան ռուսական մարտանաւերը ռմբակոծել անընդհատ։ Նաւահանգստին մէջ գտնուող ռուսական մարտանաւերէն երեքը բոլորովին այրեցան։ Ռուսական նաւատորմին կացութիւնը անտանելի է, վասն զի Ճաքոնցիք բոլորովին կ'իշխեն անոնց վրայ, իրենց բռնած բարձր դիրքէն։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Զօրավար Քուրբաթքին կը հեռագրէ հայսեր. — Ճաքոնցիք Դեկտ. 5-6ի գիշերը յառաջացան Դարինկդուշանի արեւելեան կողմը ուր կը գտնուի Օրէնպուրկի զօրաբաժինը։ Ուղղուեցան դէպի Զինկհոյէնկ և փորձեցին պաշարել զօրՌիէնքամբֆի զօրաբաժինը։ Մեր զօրքերը կորովի դիմադրութիւն մը ըրին և Ճաքոնցիները նահանջելու պարտաւորեցին։ Թշնամիին կորուստներն են 1500 հոգի։ Մեր կորուստները անչնչան են։

ԹԱՆՃԷՐ. — Ռուսական «Ուէկ» և «Ուիլզիա» յանձնաւերը այսօր մեկնեցան դէպի արեւելք, Սուտայի ծոցը երթալու համար։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ. —Զինանձանդունէ ամսոյս 4 թուով կը հեռագրուի «Պրոչէվիա Վիէտոմոսդիի».—«Զինացիք կը պատմեն թէ զօր. Օքու յանկարծ հիւանդացեր է, և թէ զրոյցի մը նայելով որ դեռ չէ հաստատուած, արդէն իսկ մեռեր է ըսեր»։

ՄՈՒԴՏԷՆ.— Ռիւդէր կը ծանուցանէ թէ չորս օրէ ի վեր ռուսական կեդրոնին և աջ թեւին կողմը տեղի ունեցած հրետանիի մենամարտը ո և է փոխոխութիւն չբերաւ ընդհանուր կացութեան մէջ։ Հիւանդներուն թիւը շատ մեծ է։ Վասն զի ռուս զինուորները խրամներուն մէջ շատ խիտ կարգերով կ'ապրին և չարունակ ղազգիռ վիճակի մէջ են։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Ռուս հեռագր. Գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ Ֆէնկ-Հուանկ-Զէնկի և Դահիցիի միջև ճարտնցւոց կողմէ սկսուած երկաթուղիին շինութիւնը կը յապաղի. անհրաժեշտ նիւթերէններու չգոյութեան պատճառաւ։ Կը խորհուի եղեր ձի գործածել վակոնները քաշելու համար։ Նոյն գործակալութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ Բեդերպուրգի մէջ զօրահանութեան մը մասին նախորդ ամսուն եղած լուրը։ Կը ծանուցանէ նաև թէ կառարելապէս նորոգուած է Խարպին-Մուգդէնի երկաթուղին, 236 վերստ երկայնութեան մը վրայ, զոր քանդած էին Քունկուզները։

ՊՐԻՍԴ.— Փոթորիկը պարտաւորեց ռուսական «Բրազիդէլնի» թորփիլայլածը խարիսխ նետելու։ Առտուան ժամը 10ին փոթձեց մեկնիլ. բայց չկրցաւ խարիսխ վերցնել։ Մովը միշտ ալեկոծ է։

ԲԱՐԻԶ.— Մ. Տէրուլէտ և Մ. Փորէա այս առաւօտ մեկնամարտեցան Հանոէյի մէջ ֆրանսական հողին վրայ։ Երկու գնտակներ փոխանակուեցան առանց արդիւնքի։ Երկու հակառակորդները մերժեցին հաշտուիլ մեկնամարտի տեղւոյն վրայ։

ՀՌՈՄ. — Պրունսվիքի խնամակալ, Բրուսիոյ Ալպերդ իշխանը, որ Հռոմ եկած էր Բիէմոնդէի իշխանին մկրտութեան հանդէսին ներկայ գտնուելու, Պապին կողմէ մասնաւոր ունկնդրութեան ընդունուեցաւ։

—Պապը բաւական հիւանդ է։ Ցաղացաւի բուռն տագնապներ ունի։

ՐԱԼԷ.—Արտաւոր ուժգնութեամբ փոթորիկ մը կը տիրէ Մանչի եղերքներուն վրայ։ Ֆրանսայի ու Անգլիոյ միջեւ հաղորդակցութիւնները բոլորովին խզուած են։

ՍԻԿՍԱՐԻՆԿԻՆ.— Հօնձօլէրնի Ֆրիտրիխ իշխանին յուղարկաւորութեան հանդէսին, որ այսօր տեղի ունեցաւ, ներկայ եղան Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանը և զանազան վեհապետական տուներու ներկայացուցիչները։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ՄԱՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿԻՑԷՆ

ԻԶՄԻՐ Նոյ. 22

Ժամը 2ին միջոցները (Հ. Ե.) հետզհետէ հեռուէն աղօտապէս կը սկսի նշմարուիլ Կիլիկիոյ շնորհազարդ Ս. Կաթողիկոսը բերող Մէսաժբրիի հոյակապ Օրէնոֆ շոգենաւը, իր մեծ կայմին վրայ Օսմ. դրօշը պարզած։ Դիմաւորող պաշտօնական մարմիններու Օսմանիէ շոգենաւակը արդէն մօտեցած է Օրէնոֆի ու հիմա իրարու զուգընթաց կ'երթան դանդաղօրէն, մինչ Օսմանիէի մէջէն թաշկինակներ կը բարձրանան օդին մէջ։ Օրէնոֆ երբ խարիսխ նետեց նաւահանգիստին մէջ, շոգենաւակը մօտեցաւ ու պաշտօնական մարմինները Պատ. Փոխանորդ Տ. Դանիէլ Վրդ.ի առաջնորդութեամբ մտան Ն. Ս. Օձուութեան ընդունելութեան սալօնը, ուր արդէն կը գտնուէր. Ն. Ս. Օձուութիւնը իր հանդիսաւոր վարդապետներով։

Աշխատաբոյրի արարողութիւններէն եաք, Տ. Դանիէլ վրդ. յանուն Իզմիրցւոց խնդրեց Ն. Ս. Օձուութենէն որ քանի մը ժամ քաղաքս մնայ, յաւելուած տալու համար ժողովրդական բաղձանքին ու արդէն ալ շոգենաւը ժամը 8ին պիտի մեկնի, որով բաւական ժամանակ կայ։ Ն. Բարձր. Սրբազնութիւն գոհացում տալու համար եղած խնդրանքին, անմիջապէս իր հետեւորդ վարդապետներով ներկայ պատգամաւորութեան հետ Օսմանիէի շքեղ շոգենաւակը իջաւ։

Շոգենաւը քանի մօտենար նաւահանգստին, հեռուէն որոշապէս կը նշմարուէր քարափին վրայի խուռն բազմութիւնը, որ անվերջ թաշկինակ կը ծածանեցնէր։ Շոգենաւակը նաւամատոյցը հասնելուն, պատգամաւորութիւնը Ս. Կաթողիկոսը առաջնորդեց շքեղ լանցօ մը, ուր բազմեցաւ, իր քով ունենալով Պատ. Փոխանորդ հայրը ու դիմացը Տ. Կարապետ Ծ. վրդ. Տ. Կարապետեանը։

Երկրորդ կառքին մէջ կը գտնուէին Ազգ. Վարչութեան կողմէ՝ Սրբանդէգ. Թորանեան, Վահան էֆ. Պարտիզպանեան, Դուկաս էֆ. Եսայեան։

Կրդ կառքին մէջ Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ Վահան էֆ. Գալաբանեան, Տօքթ. Տիրան էֆ. Թէրզեան, Հայկ էֆ. Շահինեան, և ՃՕն էֆ. Բաքալեան։

5րդ կառքին մէջ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ՝ Բարսեղեան, Վարեւէմզեան և Տնօրէն Մերճանեան էֆէնտիները։

6րդ կառքին մէջ, Գէորգ էֆ. Պուպալի, Նազարէթ էֆ. Ներսէսեան և Պահարեան էֆ.։

7րդ կառքին մէջ. Գարեգին էֆ. Բաքազեան, Կարապետ էֆ. Պալասանեան, Գրիգոր էֆ. Բաթաբանեան։

8րդ կառքին մէջ տեղական և Պոլսական մամլոյ կողմէ՝ Տեարք Հերանտ Մամուրեան, Միհրան Մելիքեան, Ստեփան Թօքաթեան, և Մաճզումեի թղթակիցը։

Այս չքեղ թափորին անցքին պահուն, ոստիկան զինուորներ զինուորական պատիւներ կ'ընծայէին, ու ամէն կողմ խռնուած էր անօրինակ երկսեռ բազմութիւն մը, որ ծաղ՝կներ կը տիրէր անցքին պառնուն։ Այսպէս թափորը հասաւ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին, որու զոյգ զանգակները անընդհատ կը հնչէին։ Ոստիկան զինուորները հազիւ կը կարողանային անցք բանալ թափորին, այնքան խուռն և ծոլացեալ էր բազմութիւնը։ Ս. Կաթողիկոսը առաջնորդութեամբ քահանայից ու դպրաց՝ առաջնորդուեցաւ Ս. Տաճար, որ չքեղապէս լուսաղարդուած թիւրաւոր մոմերով և սղտանակներով ալ աւելի վեհութիւն մը կուտար օրուան սոյն կրօնական հանդէսին։

Ն. Բարձր Սրբազնութիւն սեղանին առջեւ աղօթելէ ետք, դարձաւ ժողովրդեան ու կարճ քարոզ մը խօսեցաւ, որ դժբախտաբար անլսելի մընաց Տաճարին մէջ տիրող անվերջ խժլտուքներուն պատճառաւ։ Քարոզէն ետք, օրհնելով ժողովուրդը, Ս. Կաթողիկոսը առաջնորդուեցաւ. հանգուցեալ Մելքիսեդեկ Սրբազանի գերեզմանը, որու վրայ մահարեմ մը պատրաստուած էր բազմաթիւ մոմերով, եպիսկոպոսական զգեստով և չաթալթագով պճնուած։ Հոն հոգւոյց մը կարդացով Ս. Կաթողիկոսը եկաւ Առաջնորդարան։ Անցքի պահուն ամէն ոք կը փափաքէր այը առնել Ն. Ս. Օձուութեան. որով Ս. Կաթողիկոսը շատ յոգնեցաւ։

Երբ Ս. Կաթողիկոսը ընդունելութեան դահլիճը առաջնորդուեցաւ, արդէն հոն կը գտնուէր Մխիթարեան հարց մեծաւորը երկու հետեւորդ վարդապետներով, որոնք անմիջապէս Ն. Ս. Օձուութեան Աջը առին։ Ն. Բարձր Սրբազնութիւնը քիչ մը հանգիստ առնելէ ետք, մասնակցեցաւ իրեն ի պատիւ սարքուած թէյի ճոխ սեղանին։ Սեղանէն ետք Ն. Ս. Օձուութիւնը ընդունեց քաղաքիս ծանօթ անձնաւորութեանց շնորհաւորական այցելութիւնները։ Ժամը 5ին միջոցները թափոր մը կազմուեցաւ կառավարական ապարանքը երթալու համար և շքեղ լանցոյի մը մէջ բազմած Ս. Կաթողիկոսը մեկնեցաւ. Բարձր. կուսակալին այցելելու։ Ն. Բարձր. Սրբազնութեան կ'ուղեկցէին նաեւ չորս կառքեր, որոնց մէջ կը գտնուէին պաշտօնական մարմիններու ներկայացուցիչներ և թերթերու թղթակիցներ։

Կառքերը կառավարական ապարանքը հասնելուն՝ կուսակալ Բարձր. Բեամիլ փաշայի սենեկապանին միջոցաւ ներկաները առաջնորդուեցան ընդունելութեան դահլիճ, ուր Բարձր. Կուսակալը և Ս. Կաթողիկոսը սիրալիր տեսակցութիւն մը ունեցան կէս ժամու չափ։ Եղած չքեղ պատուասիրութիւններէ ետք, Բարձր. Բեամիլ փաշա իր որդին՝ Վեհ. Սուլթանին թիկնապահ Սայիտ պէյը մինչեւ շոգենաւ ուղարկեց և իր չքեղ կառքը մինչեւ մեկնակայարան տարամարութեանը տակ հաճեցաւ դնել Ս. Կաթողիկոսին։ Կառավարական ապարանքի փողոցին առջեւ խումբ մը ոստիկան-զինուորներ պատիւներ կ'ընծայէին։

Թափորը երբ նաւամատոյց հասաւ, արդէն «Օսմանիյէ» շոգենաւակը կազմ պատրաստ կ'սպասէր Ն. Բարձր. Սրբազնութիւնը «Օրէնոք» առաջնորդելու համար։ Սայիտ պէյ իր թեւը տալով Ս. Կաթողիկոսին զայն առաջնորդեց շոգենաւակը, ուր մտան նաեւ հետեւորդները։ Շոգենաւակին մէջ սիրալիր կերպով կը տեսակցէին Ս. Կաթողիկոսը և Սայիտ պէյը։

«Օսմանիյէ»ն «Օրէնոք»ի մօտենալով կանգ առաւ, մինչ Սայիտ պէյ, պատշաճ մեծարանքներով, Ն. Բարձր. Սրբազնութիւնը սանդուխներէն վեր առաջնորդեց։

«Օրէնոք»ի մեկնելու ժամը մօտեցած ըլլալով, ներկաները հազիւ քառորդ ժամու մը չափ մնացին շոգենաւ։ Պատ. Փոխանորդ Հայրը իր շնորհակալութիւնները յայտնելէ ետք Ս. Կաթողիկոսին քաղաքս այցելելուն առթիւ, ներկաներուն հետ Ս. Աջը առաւ Ն. Բարձր. Սրբազնութեան և մեկնեցաւ։ Ս. Կաթողիկոսը իր շնորհակալութիւնները յայտնեց, իրեն եղած պատիւներուն համար. մասնաւորապէս Սայիտ պէյի որ մինչեւ շոգենաւ իրեն ուղեկցած էր։

Ժամը 7 էր արդէն երբ Սայիտ պէյ և ներկաները մտան «Օսմանիյէ» շոգենաւակը և դարձան քաղաք. մինչ «Օրէնոք» խարիսխը վերցուցած հետզհետէ կը հեռանար Ցոնիական այս ազուոր ափերէն դէպի Մերսին իր ետին Թողլով քաղցր և անմոռանալի յիշատակներ։

ՍՏԵՓԱՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

Ս. ԳԱՍՊԱՐԻԱՆ Հայրը այսօր կայ, Պալատ կ'երթայ և Պայրամի տօնին առթիւ իր շնորհաւորութիւնները կը մատուցանէ յոտս Կայս. Գահոյին։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ երեկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք հօր և ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս արքեպ. Յովհաննէսեան, Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան, Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճլվաֆիրճեան, և Սեթեան, Սամալճեան քահանաները, Մկրտիչ էֆ.

...րոյն անլոյծ մնալուն պատճառաւ վանուց մէջ տիրող իրաց վիճակը և կ'առաջարկէր որ Կեդր. Վարչութեան ուրոյնները գործադրութեան դրուին, որոնց ինքն համամիտ ու համակամ գտնուած էր։ Ասոնց ժողովը պարագայից պահանջմանց հաւատաձայն որոշեց սահմանել կարեւոր անօրինութիւններ՝ Ն. Սրբազնութեան կողմէ եղած առաջարկութեան մասին, և գործադրութեան մէջ Սմն. Ս. Պատրիարք Հօր իրաւասութիւնը անվթար պահելով հանդերձ, որոշեց մատուցանել ամէն կարելի դիւրութիւն և օժանդակութիւն երբ դժուարութիւն մը յառաջանայ։

2.— Ժողովը նկատելով որ Մշոյ վիճակը թափուր կը մնայ և անհրաժեշտ է կարող եկեղեցականի մը ներկայութիւնը, հարկ դատեց հովուելու համար ժողովուրդը ցնոր անօրինութիւն, կարող եկեղեցական մը դրկել և Ս. Պատրիարք Հօր ձգեց արժանաւոր եկեղեցականի մը անուանումը։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ յարաբերական խնդիրներով։

ԳԱՏՐԻՍԱՐԱԿԱՆ փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան երէկ Ցնէրի Ցուցաց Պատրիարքարանը գընաց և Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց Տ. Եռաքիմ Պատրիարքին այն միտային համար, զոր Ն. Սրբազնութիւն զրկած էր Տ. Օրմանեան Պատրիարքին Բերայի Այրանապարի եկեղեցիին հարիւրամեակին առթիւ։

ԱՐՄԱՇՈՒ առժամայ փոխ վերատեսուչ անուանուած Տ. Թորգոմ Ծ. վրդ. Փուշլեան, առջի իրիկուն մայրաքաղաքս եկաւ և երէկ ներկայացաւ Ս. Պատրիարք Հօր։ Տ. Թորգոմ վրդ. Սրմաշու խնամակալութեան հրամանագիրը անձամբ ստանալու եկած է և մէկ քանի օրէն կը մեկնի դարձեալ իր պաշտօնատեղին։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ հայրը քաջալերական դիր մը ուղղեց Պայազիտի առաջ. փոխանորդ Տ. Էմմանուէլ վրդ. Պալեանի, որ իր թեմին չրջակայ գիւղերուն մէջ վարժարաններ բանալու նախաձեռնութիւնը ունեցած էր։

ՑՈՒՆԱՑ Տ. Եռաքիմ Ս. Պատրիարքը Այ-Բանայեա եկեղեցիին հարիւրամեակին առթիւ չնորհած միտաներէն մէկ մէկ հատ ալ նուիրած է Տ. Դէորգ քհ. Անդրանիկեանի և Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ անդամ Տօք. Յակոբ պէյ Պէկեանի, որոնք Կիրակի օր ընկերակցած էին Տ. Հմայեակ Աեպս. Դիմաքսեանի։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Խորհուրդը դարձեալ գիր մը գրելով Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդին, պահանջած է որ տեղւոյն նախկին աղքատախնամին տոմարները զրկուին Խորհուրդին. վաւերացման համար։

ՆԱՌԼԸ ԳԱԲՈՒԻ Թաղ. Խորհրդոյ երեք անդամներուն վրայ երկուքը ևս աւելցուած են առաջարկութեամբ Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեանի. որուն յանձնուած էր այդ թարմ եկեղեցիին և վարժարանին խնդրին քննութիւնը։ Այդ երկու նորընտիր անդամներն են Տիգրան էֆ. Նշատաճեան և Պօղոս էֆ. Անոյշեան։

ՆԱՌԼԸ ԳԱԲՈՒԻ վարժարանին նախկին տեսուչ Կիւմիւշեան էֆ. գրրով մը բողոքած է Ուսումն. Խորհուրդին իր արձակուրդի ամսականը պահանջելով։

ՆԱՄԱԿ ԳԱՂԹՕՂԷՆ

ԽԱՉԱԳՈՂ ՔԱՀԱՆԱՆ

Երկրորդ անգամ ըլլալով կը կարդամ պատ. Մանզումէի Պատրիարքարանի բաժնին մէջ թէ «Աթէնքի Հոգաբարձութեան հրամանագ տրուած է որ Տ. Խորէն քահանան չհեռացնէ անկէ քանի որ հոգեւոր հովիւի մը պէտք կայ մատռան համար»։ Այս մասին աւելորդ չեմ համարիր հոս պարզ եւ իրական պատմութիւն մը ընելու այն տխուր միջադէպին առթիւ որ տեղի ունեցաւ տակից մօտաւորապէս 1½ տարի առաջ՝ Աղեքսանդրիոյ մէջ դերբակատարութեամբ Տ. Խորէն քահանայի։ Լիայոյս եմ որ Ս. Պատրիարք Հայրը նկատողութեան կ'առնէ ու ըստ այնմ պէտք եղած անօրինութիւնը կ'ընէ։

Ինչպէս շատերու ծանօթ է Հելլէնական մայրաքաղաքին՝ Աթէնքի մէջ տեղւոյն կառավարութիւնը չնորհած է գետին մը, ուր հայերը մատուռ մը կառուցանեն, արդի Հոգաբարձութիւնը հրահանգ տուած էր Տէր Խորէն քահանային որ Եգիպտոս գայ հանգանակութիւն մը ընէ, եկեղեցւոյ չինութեան համար։ Քահանան հոս եկաւ եւ բաւական կլորիկ գումար մը հաւաքուեցաւ չնորհիւ տեղւոյս կրօնասէր հասարակութեան։ Տ. Խորէն յետոյ մեկնեցաւ ակէց։ Քանի մը ամիս վերջ Հոգաբարձութիւնը գեղցիկ գաղափար մը կը յղանայ նոյն Տ. Խորէն քահանան Հապէշիստան զրկելու, որ հոն ալ մատուռին չինութեան նպաստահաւաքութիւնը շարունակէ։ Հոգաբարձութիւնը յիշեալ քահանային 40 ոսկի կը վճարէ իբր ճանապարհածախս, մեր անպատկառ քահանան Բորթ Սայիտի ճամբով կը մեկնի Աթէնքէն իր հելլէն հոմանուհիին հետ։ Բորթ Սայիտի ազգայիններէն եկեղեցիին համար հաւաքած դրամը իր ճանապարհածախսին միացնելով երկրորդ անգամ Աղեքսանդրիոյ «Հաճի Տուտու»ի օթէլը կ'իջեւանի իր հոմանոյն հետ։ Տեղւոյն ազգայինները հետաքրքիր կ'ըլլան տեսնելով անոր միշտ գինով վիճակը. մանրամասնօրէն հաստատելով իրողութիւնը կը գրեն Առաջնորդարան հանգուցեալ Տ. Յովսէփ եպս. Այվազեանի։ Հանգուցեալ Սրբազան Առաջնորդը համոզուած բողոքգրի իրողութեան՝ անմիջապէս կը հեռագրէ Աղեքսանդրիոյ Թաղ. Խորհուրդի ատենապետ Ն. Վ. Սբրահամ փաշա Բարթոզի որ յիշեալ խաչագող Տ. Խորէն քահանային «քալբաքը» և «ճիւպպէն» առնուի։ Փաշան հեռագիրը ստանալուն լուր կը դրկէ քահանային որ կը խոստանայ յաջորդ առաւօտ երթալ։ Փաշային զարմանքը մեծ կ'ըլլայ երբոր կը լսէ թէ առաւօտեան չդենաւաւոր իր հոմանոյն հետ անպատկառ տէր պապան Աթէնք փախած է։

Հոն այս անպատկառ քահանան. վերջերս կոլիւ կը բռնուի վաճառականի մը հետ. զայն կը ծեծէ, կարծելով թէ իր մասին անանպատ տեղեկութիւններ հաղորդած է Պատրիարքարան։ Այս միջոցին Աթէնքի ոստիկանութիւնը վրայ հասնելով, կառավարութեան դուռը կը տանին, ուր եղած իրողութիւնը հաստատուելով վաճառականը անպարտ կ'արձակեն. իսկ չնորհունակ Տ. Խորէնի ալ իբր եկեղեցական պաշտօնեայ ներողամիտ կը գտնուին խրատելով որ ուրիշ առթիւ այդ տեսակ արարքի մէջ չգտնուի։

Հիմա կը հարցնեմ Ս. Պատրիարք Հօր. Երօնական Ժողովոյ ու ազնիւ ընթերցողաց թէ արդեօք ներելի է որ այդ տեսակ խաչագող քահանայ մը մնայ հոն քանի որ եկեղեցական պատիւը գրեթէ չատ ժամանակներ արտաւորած է օտարներու առջեւ։ Ըստ իս աւելի լաւ կ'ըլլայ պանդուխտ քահանայ մը դրկել. քանի որ անանկներ չեն պակսիր Պոլսոյ մէջ. իսկ այդ չնորհունակը պէտք է վանք մը դրկել որ ապաշխարէ։

Գ. Կ. ՏՍՄԿԱՃԵԱՆ

Տավուտեան, Մանուկեան և Անտոնեան ընտանիքները, ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաները, չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց՝ որոնք բարեհաճեցան մասնակցիլ Օննիկ էֆ. ՏԱՎՈՒՏԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան, և իրենց ներկայութեամբ պատուել հանգուցեալին յիշատակը։

ՄԱՆԶՈՒՄԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԶՕՔՍՆԹՔ

Օր. Սնժէլ Արամեանի Տիար Վարամ Էմիրեանի պսակադրութեան հանդէսը պիտի կատարուի առաջիկայ Բ. օր ժամը 8½ին Մագրիգիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ և չընորհաւորութիւնք պիտի ընդունուին Տատեան վարժարանը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ատաքազար ունեցած մեռաքսի մանարանէս արկածէ մը հրդեհ ծագած ըլլալով ամբողջովին այրած էր, սակայն մէջը գտնուած խոզակները Պալքան ապահովագրական ընկերութեան ապահովագրած էի։ Վնասիս քանակը ճշդելու համար ընկերութեան քննիչներէն Խաչիկ էֆ. Ֆրանկիւլօֆ անմիջապէս քաղաքս փութաց և ամէն գործողութիւն աւարտելով, Պոլսոյ Տնօրէնութեան կողմէ վճասս ամբողջովին ստացայ։ Հետեւաբար հրապարակաւ խորին չնորհակալութիւնս կը յայտնեմ Պալքան ընկերութեան, ինչպէս նաեւ Ատաքազարի գործակատար Ցարութիւն էֆ. Թօփալեանի։

ՄԻՍԱԷԼ ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 23/6 Դեկտ. 1904

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

7 Դեկտեմբեր 1904

Հեռագրական գործակալութիւնը գիները մինչեւ ուշ ատեն Բարիզի Պորսային գիները չհաղորդեց մեզի։

ՐԷՍՄԻ

ՖԷՎԶԻՇԱՖ

Հալէպ վիլայէթի մուհասէպէնտէ միւսթախտէմ բիֆթիլու Մէհմէտ Պէհաէտտին էֆէնտիյէ բիւթիւէի Սալիսէ թէվլիհ պույրուլմուշ տրը։

ՆԸՇԱՆ

Մէջթուպիի տախիրէյ գալէմի խիւլէֆասընտան իզզէթլու Ալի Հայտար պէյէ տէօրտինճի բիւթիւէն Օսմանի վէ Շուրայը Տէվլէթ գալէմի խիւլէֆասընտան Օսման էֆէնտիյէ տէօրտինճի բիւթիւէն Մէհմիտի նըշանը զիշանլարը իհսան պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՅՐԱՄԸ.— Լուսնի մահիկը երէկ իրիկուն տեսնուած ըլլալով, այսօր կ'սկսի Պայրամի տօնը։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԴՈՒԼՄԵՐ.— Ելմտական Բարձր Ծանձնաժողովը կը շարունակէ խիստ միջոցներ գործադրելը այն ելմտական պաշտօնեաներուն համար, որոնք հակառակ կը վարո՛ ին գծուած հրահանգին և վերջերս հրամայուած կարգադրութեանց։ Այսպէս, այս անգամ ալ Երէյլիի և Կէրէսէի գաւառակներուն Մալ-Միւտիրիները պաշտօնանկ եղան և դատարանի յանձնուեցան։ Պարթէնի մալ-միւտիրին ալ պաշտօնանկ եղաւ և իր մասին քննութիւն պիտի կատարուի։ Սինոպի հաշուակալները և Թրեբզոնի, Գոյսպատի, Համիտիյէի և Տիւզէէի Մալ-Միւտիրիներն ալ յանդիմանուեցան և իրենց մէջ մէկ ամսաթոշակները կտրուեցաւ։

*** Ելմտական գործերու կանոնաւորման համար պատրաստուած հրահանգին համաձայն, Նահանգները արձանագրո թեանց և հաշիւներու կանոնաւոր տոմարներ պէտք է բռնեն որպէս զի ի յարկին, անմիջապէս հաշիւ տան Ելմտական Դանձին։ Սակայն նկատելով որ կարգ մը տեղերու մէջ արձանագրութեանց տոմարները չեն չարունակուիր, Ելմտական Բարձր Ծանձնաժողովը ծանոյց որ Ելմտական Նախարարութեան հաշուակալ Ապսիւրահման պէյ և ուրիշ պաշտօնեաներ խորհրդակցին Նահանգներու, գաւառներու և գաւառակներու բռնելիք տոմարներուն ձեւին մասին ինչպէս նաեւ սա պարագային համար թէ, գաւառները եթէ ուղղակի հաշիւ տան Ելմտական Դանձուն, աւելի դիւրութիւն պիտի տայ գործառնութեանց։

ԴԻՍԱԿԱՆ.— Խարբերդի Նահանգին Վերաքննիչ ատեանին ընդհ. դատախազ անուանուեցաւ Տրապզոնի Նախադատ ատեանին պատժական միւղին Նախագահ Մոսթաֆա Զիյա էֆ., որուն յաջորդեց Պէրութի Նախադատ ատեանին պատժական միւղին Նախկին Նախագահ Հասան Բիւշրի էֆէնտի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ.—Ֆրանց Եոզէֆ կայսր ինքնագիր նամակով մը վեհ. Սուլթանին կը ծանուցանէ թէ իր աղջիկը Մարի-Վալէրիա դքսուհին մանչ զաւակ մը ունեցած է։ Նամակը Բ. Դրան յանձնուեցաւ կայս. Պալատ մատուցուելու համար։

ՇԻՐԲԷԹԸ ԽԱՑՐԻԷՆ.—Գրած էինք թէ Շիրբէթը 2 չոգենաւ յանձնարարած է Կլաքօ։ Երկու չոգենաւերն ալ եռեւէն անիւով պիտի ըլլան. 47 և 48 թիւերուն պէս, և երկուքը պիտի արժեն 15000 անգլ. ոսկի։

ՊՈԼՍՈՅ ԿԱԶԻ ԸՆԿ.Ը.— Պոլսոյ օդային կազի ընկերութեան պայմանագիրը աւարտելու վրայ ըլլալով, խնդրուեցաւ որ 59 տարի ևս երկարաձգուի մնաչնորհը։ Ընկերութիւնը խնդրեց նաև որպէսզի Մաքրիգիւղ ալ չհանգործման չրջանակին մէջ նկատուի։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ հետեւեալ արքայական հրամանները.—Թուրքիոյ հիւպատոսարաններուն կամ փոխ-հիւպատոսարաններուն մէջ առաջին քարտուղարութեան բարձրանալու համար պէտք է Թուրքերէն լեզուի քննութիւն անցընել։ Սոֆիայի, Սելանիկի, Եանեայի, Մանասթրի և Սէրէզի հիւպատոսարաններուն մէջ Բ. քարտուղարութեան պաշտօներ պիտի հաստատուին։

ՌՈՒՍ ԴԵՒՊԱՆԱՏԱՆ նաւային կըցորդ նաւապետ Շեվանք. որ վերջերս Եգիպտոս գացած էր, ռուս նաւաբաժնին Սիւէզի Ջրանցքն անցնելուն ներկայ գտնուելու համար, քանի մը օրէն Պոլիս կը հասնի։

ԹԻՒՆԷԼԸ.—Կայս. Իրատէ մը արտօնեց Ղալաթիոյ Թիւնէլին մենաշնորհի պայմանաժամը 75 տարուան վերածել և չահագործումը յանձնել այժմու ընկերութեան։ Այս առթիւ պայմանագիրները ստորագրուեցան Կայս. Կառավարութեան և նոյն Ընկերութեան միջեւ։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԻ Վարչական Խորհուրդին նախատեսական հաստատութեանց բամբին պետ Լեւոն էֆ. Տէմիրճիպաշեան Բարիզ մեկնեցաւ պաշտօնին վերաբերեալ գործերով։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ.— Առողջապահական Խորհուրդին որոշմամբ Պաթումի ժամանումները 5 օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին և պիտի հականեխուին Սինոպի մաքատան մէջ։

ՊՈՂՍԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Պէրլինէն կը հեռագրեն թէ Պաղատի երկաթուղիին Ընկերութեան 100ին 4 առկոսաւոր պարտաթղթերը ծախելու համար կազմուած Սէնտիքան պիտի լուծուի, իր հաւաքած բոլոր պարտաթուղթերը ծախած ըլլալով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Պուլկարիոյ 1905ի ելմտացոյցին մէջ կառավարական պաշտօնարաններու ծախքերը անցած տարուընէ 100ին 20 աւելի են։

—Պուլկարիոյ մէջ առողջապահական վարչութեան հաստատմամբ 25րդ տարեդարձին առթիւ. Ֆէրտինանտ իշխան 1000 ֆր. նուիրեց Սոֆիայի աղքատներուն համար։ Այս առթիւ Հոգեւանգիստ կատարուեցաւ Մարի Լուիզ իշխանուհիին համար. Մայր եկեղեցիին մէջ։ որմէ ետք ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ Սպաներու Գլխաւորին մէջ։ Առողջապահական վարչութեան անօրէն Տքթ. Բունէվ ճառ մը խօսեցաւ, որուն Իշխանը պատասխանեց մաղթելով որ նոր առաջադիմութիւններ կատարուին առողջապահական վարչութեան մէջ։

—Պերլինի պուլկար դրագակատար զօր. Նիքիֆորօֆ որ Սոֆիա կը գընուէր, իր պաշտօնատեղին դարձաւ։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Անցեալ չաբթի Իշթիպի չրջակայքը ընդհարում մը կատարուեցաւ զօրքերու և Պուլկար աւազակներու միջեւ։ Երկու աւազակներ սպաննուեցան և երկուքալ ձերբակալուեցան։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պոլսոյ նամակատան քոլի-քօսթալի և մանտա-քօսթի ճիւղերը Պայրամին երեք օրերը գոց ըլլալով, անոնք որ այդ տեսակ առաքումներ պիտի կատարեն Էրզրում, Վան, Պիթլիս, Պէրութ, Պոլը, Զէրքէշ ու Մէտրէշի, պէտք է այժմէն յանձնեն, վասն զի պայուտակները այսօր պիտի գոցուին։ Իսկ ամէն օր բաց են Պոլսոյ նամակատան ու ճիւղերուն նամակադրոյմի կիչէները որոնք նամակ և քարթ-քօսթալ պիտի ընդունին ըստ սովորութեան։

ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ.— Սիկիլիա կղզիին Քաթանա նաւահանգստին Օմ. հիւպատոսը տեղեկագիր մը զրկած է Բ. Դրան, ուր կը տեսնուի թէ այդ քաղաքէն Թուրքիա զրկուած ծծումբին քանակը՝ անցեալ Մարտ ամսուան մէջ 1,835,545 քիլօկրամի բարձրացած է, որուն 2720ը Աղեքսանդրիոյ, 5000ը Պէրութի, 165,000ը Կրէտէի, 70,525ը Պոլսոյ, 60,000ը Զէշմէի, 800,300ը Տարտանէլի, 22,000ը Սաֆայի, 36,000ը Սելանիկի, 250,000ը Սամսոնի, 99,000ը Ռիոսի, 315,000ը Իզմիրի և 10,000ը Վալօնայի համար։ Նոյն ամսուն մէջ չոր պտուղներու արտածութիւնը բարձրացած է 231,367 քիլօկրամ նուշի և 17,350 քիլօկ. կաղինի, որոնք զրկուած են Իտալիա, Աւստրիա, Պելճիքա, Եգիպտոս, Ֆրանսա, Անգլիա, Ամերիկա, Ռուսիա և այլն։

ՊԱՏՈՒԱՍՏԻ ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Ծանուցուեցաւ Թաղապետութեանց, ինչպէս նաեւ նահանգային իշխանութեանց թէ. անոնք որ թաղապետական պաշտօնեաներու ձեռքով կը պատուաստուին, պէտք է 6 օր ետք դիմեն անոնց, և անպատճառ ստանան պատուաստի վկայականները, եթէ հաստատուի թէ պատուաստը բռնած է։

ԻԶՄԻՐԻ ԹՐԱՄՈՒԷՅԸ.— Իզմիրի Վարչական ժողովը կը քննէր Քօրտէլիոյէ մինչեւ Տօնանմահի, Ալայ-Պէյլի և Սօռք Քուլու թաղերը երեք գիծով թրամուէյ մը հաստատելու խնդիրը, որուն ծախք պիտի ըլլար 591,000 ղրուշ։ Ժողովը զայն սկզբունքով ընդունելի դատաւ և գործը յանձնեց թաղապետական Խորհուրդին, հաստատելու թէ ինչ աստիճանի օգտակարութիւն պիտի ունենայ այդ գործը և պաշտօնեաներու ու ապագայ նորոգութեանց համար որչափ ելմտացոյցի մը պէտքը կայ։

ԻՏԱԼԿԱՆ փոխ-հիւպատոս Մ. Պիանքի որ Զունկուլտաք գացած էր իտալահպատակ գործաւորի մը իր ընկերը սպաննելուն գործը քննելու, առջի օր Պոլիս դարձաւ։ Մարդասպան Վասասլօ ալ Պոլիս բերուեցաւ հսկողութեամբ և յանձնուեցաւ հիւպատոսարանի դատաւորին։

ԱՆՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Գոսովայինահանգին հանքի ճարտարագէտ Սրամ էֆ. ասկից առաջ դատաստանի ենթարկուած էր, Սելանիկի վաճառականներէն Բիւսկիլեան Թագուր էֆ.ի հանքի խուզարկութեան համար տուած աղերսագիրը երեսի վրայ ձգած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Այս անգամ, Սրամ էֆ. անպարտ հռչակուեցաւ. իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնը հաստատուած ըլլալով։

«ԲՐՈՎԱՆՍ» ՇՈՒՏԵՆԱՒԻՐ.— 1882ին ռուսական Ազով չոգենաւը, Պոլսոյ նաւահանգիստին մէջ զայնելով Մէսաժբրիի Բրովանս չոգենաւին դէմ ընկնած էր։ Մէսաժբրիի ընկերութիւնը արտօնութիւն խնդրած ըլլալով ընկղմած չոգենաւին զանազան առարկաները հանելու, կայս. Իրատէ մը չնորհեց այդ արտօնութիւնը, պայմանաւ որ կատարուելիք խուզարկութեանց սահմանը որոշուի, չոգենաւային երթեւեկութեանց արգելք չըլլալու համար։

ԱԼԻՒՐԻ ԴՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ։— Ատանայի նահանգին պաշտօնաթերթը յօդուածի մը մէջ խօսելով ալիւրի գործարաններուն ցորենի սպառման մասուցած ծառայութիւնները, կ'ըսէ.— Ա՛լ երկու տարիէ որ քաղաքիս հրապարակը բռնող օտար ալիւրներէն հետք չտեսնուիր։ Ասոնց տեղը տեղական ալիւրը գրաւած տեսնելով, ինքզինքիս երջանիկ կը նկատենք։ Մեր ջաղացքներուն հանած ալիւրները տեսակի ազնուութեամբ մեծ յարգ վաստակած է ուրիշ տեղեր ալ, որոնց ապրանք հայթայթելու համար շատ անգամ անդադար աշխատելու հ'ստիպուին։ Կարգ մը միջնորդներու եւ շահագէտներու արտիքի առեւտուրին մէջ իրենց բաղդը կտրուած է ալ։ Մեր ունեցած գործարանները եթէ բոլոր արտիքներուն չբաւեն իսկ, ասելացած արտիքներուն ապառման արգելք չեն ըլլար։ Հիմա բան մը կայ. թէ երկրագործները աշխատելու են որ ընտիր ցորեն հացնեն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.—Պոլսոյ Վճռաբեկ ատեանը վաւերացուց Ճանիկի նախադատ ատեանին այն վճիռը, որով Ցական տարի թիւապարութեան կը դատապարտուէին Քարա-Հասան և Անմէտ որոնք էօքսիզ Օղլու գիւղէն Հաճի Յովհաննէսը կողոպտած էին ճամբան։

Վաւերացուց նաև Պայազիտի նախադատ ատեանին այն վճիռը որով 15ական տարի թիւապարութեան կը դատապարտուէին Հաճի Հիւսէին և Ապլօք և 4 տարի՝ Սիլօ։ Ասոնք սպաննած էին Քարա-Բազար գիւղացի Սողոմոնը։

ՍՆԱՆԿ.— Ծովային առեւտր. դատարանը մնանկ հռչակեց Բ. Դրան պողոտային վրայ կօշկակար Տիմիթրի Իքօսարիտին։

ԵԶԻ ՄԸ ԱՐՇԱՒԱՆԸԸ.—Առջի ցորեկ, Բերայի Եէնի-Զարչը։ Թոմ-Թոմ և Զուքուր Պօսթան թաղերը ականատես եղան եզի մը չահատակութեանց, որոնք սակայն նուազ ահազդեցիկ չէին։ Եզը, որ Թոփխանէի սպանդանոցը տարուած էր մորթուելու, ինքզինքը թոթվելով փախաւ, կարծես իրեն առջեւ պարզուած մահուան տեսարանէն դրդուած, և սկսաւ արշաւ մը վերոյիշեալ փողոցներէն, ճանապարհի մատնելով շատ մը մսագործներ, ոստիկաններ և խուռն բազմութիւն մը, որոնք կը հալածէին զայն ձեռք ձգելու համար։ Ի զուր կը փորձէին չուան նետել անոր գլխուն եւ զսպել։ Սոյն այս ամէնքէն, մանաւանդ անցորդներուն գոռումգոչումէն կատղած էր, այնպէս որ երկու անգամ ելաւ և իջաւ Եէնի-Զարչը փողոցը։ յետոյ սուրաց Թոմ-Թոմ փողոցը և նոյն իսկ աւատրիական դեսպանատան բակը մտաւ պահ մը և սակայն ներսինններուն աղաղակին վրայ դուրս ելաւ աւելի կատղած։ Մաւավաճառ մը որ շատ մօտեցած էր փորին ընդունած եղջիւրի հարուածով մը օդին մէջ նետուեցաւ, բայց բարեբաղդաբար ծանր վէրք մը առաջ չեկաւ։ Թոմ-Թոմ փողոց. նպարավաճառի մը առջեւ, գետնախնձորի մը պարկին զարկաւ ու ջարդ ու փշուր ըրաւ, հացերն ու պանիրները թափեց, զորս սկսան լափել փողոցի շուները։ Միւսավաճառի մը ապակեփեղկերը կոտրեց, շաքարավաճի մը քապլան տապալեց։ Կիները լեզապատառ կը փախչէին, շուները կը հաչէին աղմկայնն կերպով։ Աղէտ մը կրնար պատահիլ հետեւաբար հրպլէն պարպեցին կատղած եզին վրայ։ Բայց անասունը բանի տեղ չէր դներ ոստիկաններուն և անցեղներուն ռեվոլվէրներուն կրակը, և արիւնլուայ կը շարունակէր իր արշաւը։ Այսպէս ժամ մը, երբ Եէնի Զարչի վերի ծայրէն փրթաւ եղերու խումբ մը, որ նոյն սպանդանոցը կը տարուէր։ Փախստական կենդանին, որ ամէն հալածանք ի դերեւ հանած էր, յանկարծ խաղաղած՝ ընկերացաւ իր ընկերակիցներուն, և լուռ ու մունջ անոնց հետ գնաց հոն ուրկէց փախած էր։

ԲԱՄԲԱԿ ԵՒ ՑՈՐԵՆ

ԼԻՎԸՐՊՈՒԼ, 6 Դեկտ.

Բամբակի հրապարակը բացուեցաւ.

Ցունվ. — Փետր.	4.24	
Մարտ — Ապրիլ	4.31	հրապարակը անկանոն է
Մայիս — Ցունիս	4.36	
Ցուլիս — Օգոստ.	4.40	

Ցորենի հրապարակը գոցուեցաւ.

Նիւ-Եորք	Դեկտ.ի համար	117⅛
Լիվրբուլ	մայիսի »	7/4¼
»	Մարտի »	7/4/—
Շիքակօ	Դեկտ.ի համար	109⅛

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 7.— Մուքթէնէ կը հեռագրեն թէ Զօր. Քուրոքաքինի բնակած վակոնը օդը հանելու համար ճաքոնցիներուն կողմէ պայթուցիկ նիւթեր տանող Զինուցիներ ձերբակալուած են։

—Լիսաբանկէ կը հաւատան թէ Զօր. Օքսէ, Մանչուրիոյ ճաքոնական Բ. զօրաբանակին հրամատարը ծանրապէս հիւանդ է։ Իր մահուան զրոյցը չէ հաստատուած։

—«203 մէթր բլուր»ին վրայէն ճաքոնցիներուն կողմէ Բորթ Արթուրի ռմբակոծութիւնը հոն գտնուող մարտանաւերուն վիճակը անպաշտպանելի կը դարձնէ։ Ընդհանուր կարծիք կը տիրէ թէ պիտի փորձեն փախչիլ։

ՊԱՂՏԱՏ ՕԹԷԼԻ
ՀՕՑԱԿԱՊ ՕԹԵԱՆ
Էսկի Զապիյէ ճաssէսի
Նոր օինուած գեղակերտ օճնիին մէջ

Դէպի Պապը Ալիի զառիվերը բարձրացողներ կը տեսնեն հսկայ չէնք մը, ճարտարապետական վերջին օրէնքներով գեղակերտ կառուցուած, որ իր արտակարգ չքեղութեան հետ կը բռնադատէ նաեւ առողջապահիկ պայմաններու ամբողջութիւնը։ Այս է ՊԱՂՏԱՏ ՕԹԷԼԻՆ, զոր այս գործերուն մասնագէտ ՑԱԿՈԲ ԷՖ. ՆՇԱՆԵԱՆ վարձած է ու կառուցած ճիշդ եւրոպական սիստէմով։ Մաքուր ու հանգրստաւէտ անկողիններ, օդաւէտ ու լուսաւոր սենեակներ, եւրոպական ու արեւելեան ոճով ճէմիներ, առատ ջուր ամէն յարկի վրայ, չքեղ սրահներ ընթերցանութեան, հիւր ընդունելու և ժամանցի, ձմրան համար եղկ ջերմութիւն մը, պարկեշտ և պատուաւոր սպասարկուներ, մաքուր ճերմակեղէն և վերջապէս հանգստաւէտութիւն ապահովուած։ Փափաքողներու համար նաեւ ճաշ օթէլին տակի ՄՕՏՆԴԱՆ ճաշարանէն։

Դիր մէկ առաջնակարգ անկողնի՝ 10 ղրշ. Բ. կարգի՝ 5 ղրուշ։

Ցակոբ էֆ. Նշանեան պատիւ ունի ծանուցանել իր առատաւորի յաճախորդներուն թէ բոլոր առաջնոյն կը շարունակէ իր զօմխանայի ու գանձումներու և վճարումներու ճիշդը, միեւնոյն օրթէլին մասնաւոր մէկ բաժանումին մէջ։ Իսկ կօշկավաճառութիւնը կը շարունակէ նոյնպէս Իսկէնտէր Պօղոսի, իր հին վաճառատան մէջ։ 1—10

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ
24/7 Դեկտեմբեր 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	96.04
Ամէնէն բարձր գինը	96.10½
» ցածր գինը	96.04

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	126.50
Երէկուան բարձր գինը	127.—
» ցածր »	126.50
Քրէտիթ Ֆոնսիէ Լիւիքսիէն Ա	292.—
» » » Բ	269.—
Քարափ	515.
Պանք Նաս. Կրէս.	427.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.60
Ռէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	385.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.02
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.02½

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղրշ.էն	ղրշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.08
Անգլիական ոսկի	110.—
Ֆրանսական ոսկի	87.16
Քրմից	51.05
Նոր մէթալիք	102.30
Թօլ	89.30
Բուպլի թղթադրամ	8.62
Լոնտոն 3 ամիս	111.—
Բարիզ »	22.67½

ԹԵՐԹՈՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի 46

ԲՈՆՍՈՆ ՏԻՒ ԹԷՐԱՏԼ

ՌՕՔՖԱՆՊՕԼ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ, ՄԵԾ ՏՈՒԱՄ

Թ. Ս. Դ. Մ.

ԺԻՐԱՑԻ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Գ. ՊԱՊ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԱ.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

—Այս իրիկուն պիտի տեսնէ՞ք Պօրրէօն, հարցուց Թօլար։

—Այո՛, թէ՛ զինքը, թէ կինը, թէ աղջիկը։

Ուիլերմս ոտք ելաւ և հրաժեշտ տուաւ Թօլարի։

—Պաքրային պիտի երթամ, ըսաւ։ Իրիկունը եկուր և հոս սպասէ ինծի մինչեւ որ դառնամ, վասն զի չեմ գիտեր թէ գիշերուան ժամ քանիի՞ն պիտի դամ։

Քարքաշ դարձեալ նստաւ իր թիլպարը, նո՛ւնքան հանդարտ ոգեան էր քիչ մը առաջ երբ Թօլարի դէմը ելած էր և Պլանշ փողոցէն վեր ելաւ, սրարշաւ վազցնելով իր անգլիական ձին։ Կառքը տեսնելով, Պաքրայի սենեկապանուհին,— որ դիպուածով բակը կը գտնուէր—, ներս վազեց աճապարանքով։

—Տիկի՛ն, տիկի՛ն, ըսաւ Պաքրայի, նորէ՛ն Անգլիացին է։ Հիմա օրը երկու անգամ պիտի ընդունիք...։ Երկիւղ կը պատճառէ ինծի։

—Ծանո՛ն, պատասխանեց Պաքրա չոր ձայնով մը, դուն խենդ աղջիկ մըն ես։ Պառոնիկ Սըր Ուիլերմսը հիւրասենեակ տար։

Այն պահուն երբ Ֆանոնի Սըր Ուիլերմսի յանկարծական ժամանումին լուրը կը բերէր, Պաքրա հագուելու վրայ էր։ Ուիլերմսի հետ ունեցած խորհրդաւոր տեսակցութիւնը Պաքրայի դարձուցած էր այն հիանալի հանդարտութիւնը որ կիսաշխարհիկ կնոջ յաղթանակն է այժը պիտի կազմէ յաւէտ։ Իր անձին տէր ըլլալով, Սըրիզի քայրը կը դառնար կ'ըլլար այն մարմարիոնէ կինը որ միշտ ըղձալ կուտար, առանց երբեք ամբողջովին անձնատուր ըլլալու, և իր արդուզարդը կ'ընէր ճաճատամարտ մը հրամայող զօրավարի մը նրբադատութիւնով։ Ուիլերմս առնուազն 10 վայրկեան սպասեց հիւրասենեկին մէջ, և այս սպասումը անհամբեր չեղաւ իրեն։

—Նորէն զօրաւոր եղաւ, մտածեց։ Աղէկ նշան է սա։

Պաքրա երեւցաւ անսկան սիրուն արդուզարդով մը,— երկնակապոյտ թաւիշէ ուսամարկ չրջազգեստով մը, թեւերը կիսովին հոլանի ու սեւ ժանեակէ թեղանիքներով չրջապատուած։ Ազնիւ խարտեաշ մազերը կապուտակներով զարդարուած էր։ Ողջունեց Ուիլերմսը «բարի լոյս սիրելի՛ս»ով մը, չրթունքին ծայրովը արտասանուած, և իր քովը տեղ մը ցոյց տուաւ բազմոցին վրայ, դքսուհիի չարժումով։

—Աղւո՛ր բարեկամուհիս, ըսաւ Սըր Ուիլերմս, ատանկ ձեւերը մէկդի դիր և խօսինք։

—Ձեւ չեմ ըներ, պատասխանեց Պաքրա։ Բնականէս այսպէս եմ։

—Լա՛ւ, խօսի՛նք։

—Նորէն ի՞նչ բանի վրայ է խնդիրը։

—Անհաւատիկ, պատասխանեց Ուիլերմս։ Այս առտու զուարթ և յուզեալ էիք։ Այս իրիկուն հանդարտ և հիանալի էք։

—Ե՞նքը, ըսաւ Պաքրա անհամբերութեամբ։

—Այս առտու Ֆէրնանը կը սիրէիք յուսահատութեամբը ա՛նպսխի կնոջ մը որ իր սրտին երազած ու ընտրած մարդուն իր ձեռքէն խլուած տալը կը տեսնէ։ Այս իրիկուն կը սիրէք զայն ուշ կամ կանուխ սիրուելու ապահով կնոջ մը հոգեկան հանդարտութիւնովը։

—Թերեւս..., մրմռաց Պաքրա։

—Կը յուսա՞ք որ վաղը Պ. ու Օրրէօ այցելէ ձեզ։

—Անշուշտ, ըսաւ Պաքրա մտատոգ։ Պիտի չգա՞յ։

—Պիտի գայ։

—Ուրե՞մն։

—Ուրեմն, սիրելիս, լաւագոյն պատրուակ մը կը բերեմ ձեզ զոր պիտի տաք Պ. ու Օրրէոյի՝ Ֆէրնանը իր տունէն ճամբելու և անդարձ կերպով կորսնցնելու համար զայն Օր. Հէրմնը Օրրէոյի մտքին մէջ։

Դժոխային ուրախութեան փայլակ մը վառեցաւ Պաքրայի աչքերուն մէջ։

—Իրա՞ւ, պոռաց։

—48 ժամէն հոս ձեր ծունդերուն առջեւ պիտի ըլլայ, ձեռքերիդ իր ձեռքերուն մէջ բռնած, ըսաւ Ուիլերմս պաղորէն։

Բայց խօսքը չաւարտեց։ Պաքրա արդէն կիսովին խենդեցած էր ուրախութենէն։

—Ինչ ընելու է, հարցուց Սըրիզի քայրը։

—Նստեցէք սա սեղանին առջեւ, գրիչ մը առէք և գրեցէք բաներս։

Պաքրա հնազանդեցաւ և բաբդան տուն տուաւ։

«Ամենասիրելի Ֆէրնանս,

«Անաւասիկ չորս օր եղաւ, չորս դարերու պէս երկայն, որ քու փոքրիկ Նինիդ քեզ կը սպասէ...»։

—Բայց ի՞նչ գրել կուտաք ինձ, ըսաւ Պաքրա յանկարծ գիրը ընդմիջելով։

—Դրեցէ՛ք, սիրելի բարեկամուհիս, պատասխանեց բաբդանը չոր ձայնով մը։

—Բայց չեմ հասկնար։

—Հարկ չկայ, գրեցէ՛ք։

Պաքրա ճակատը ծռեց այս հանդարտ ու պաղ կամեցողութեան տակ և գրիչը ձեռք առաւ։

«Զարս դար, պաշտելի՛ հրեշտակս, շարունակեց Պառոնիկը տուն տալով, վասն զի ազէ՛կ գիտես որ քու փոքրիկ Պաքրադ քեզ համար միայն կ'ապրի, ինչպէս որ դուք իրեն համար միայն կ'ապրիք, չա՛ր, լուրջ ծրագիրներ ունենալէ առաջ։ Երիկ մարդերը ատա՛նկ են ատա։ Պարտաւոր են միտ սիրել ձեզ,— վիճաբ նոյն իսկ բաւական երկար չի թուիր իրենց—, և յետոյ իրենց մը, ինչպէս կ'ըսեն, պարկեշտ աղջկան մը կը հանդիպին,— կարմիր թեւնոցով և պարզամիտ ժպտով պուպրիկ մը, որուն ուսերը խոռոչներ ունին,— և որովհետեւ այդ պուպրիկը 200,000 ֆրանք դրամօժիտ պիտի տայ, ատաւասիկ զաւցումը մէկդի կը դնեն և կ'ուզեն ամուսնանալ...։ Ըսէ՛ ուրեմն, Ֆէրնա՛ն, երբ գործդ լմնցնես, կարծեմ թէ պզտիկ միջոց մը պիտի գտնես կնոջդ ներկայացնելու զիս, մանաւանդ որ Պառոն տ'Օ... անգամ մըն ալ հեռամուսնանալ կ'ուզէ... և ես ալ պարկեշտ կին մը պիտի ըլլամ։ Պառաւոյ խո՛սք, սիրելի՛ս, որ պիտի զբօսնում հարսնիքիդ մէջ, վասն զի պիտի գամ, վառա՛հ եղիր։ Զուարճալի պիտի ըլլայ երբ իմ խենդ սիրտս ոս, իր սեւ հագուստով և ճերմակ փողկապով, թեւը տայ տիկին Բօշէի, Նարնջենիներով զարդարուած։

(Շարունակելի)

ՇԻՒՐԱՆ էճզամանէօնիսէ մուալիմ քիմիական Վասիլ Նաում պէյ թանս լիլաթ եարրյոր։ 20—20
Գաբրիել

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԺԱՄԱՑՈՒՑՄԱՆ, ԼԱՄՊԱՐԻ, ՎԱՌԱՐԱՆԻ, ՄԸՍԻ ՄԵՔԵՆԱՅԻ, ՇԻՇԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԶԱՆԱԶԱՆ ՎԱՃԱՌՈՑ, ԵՒՆ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1870 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ԱՐԿԱԾՆԱԿ Մ. ՍԱՔԷՍԵՆ

Կ. Պոլիս, Ֆինճանճըլար, Ամերիկեան խան թիւ 21

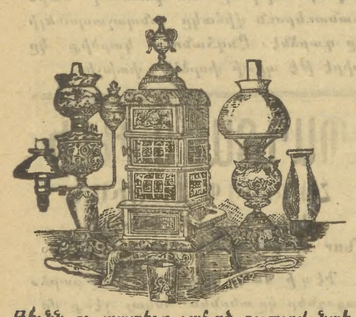

Մեր հաւատարիմ ու ժիր գործակիցութեամբ յառաջ տարած երեսուն և հինգ տարուց ասոյն վաճառատունը այսօր, ինչպէս ի Թուրքիա, նմանապէս և յԱմերիկա՝ իր ստացած պատուաբեր անուանումը, բաղդն ունեցաւ Թուրքիոյ, Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ համար՝ միակ ներկայացուցիչն ըլլալ՝ Ամերիկեան ժամացոյցի հռչակաւոր տան՝

NEW ENGLAND WATCH Cie/ի

որուն համբաւը տարածուած է արդէն բովանդակ Ամերիկայի և Եւրոպայի երկիրներուն մէջ։ Միեւնոյն վստահութիւնն ու պատիւը չհասած ըլլալով նաև Ամերիկեան լամբարի և վառարանի ևն. ֆապրիգաներու առթիւ, մեծ յաջողութեամբ կրցած ենք նաև անոնց միակ ներկայացուցիչն ըլլալ Թուրքիոյ մէջ՝ կեդրոնատեղի ընտրած ըլլալով միայն ի Կ. Պոլիս։

Վաճառատանս մէջ ամէն ժամանակ պատրաստ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ոսկի, արծաթ և մետալեայ ժամացոյցներ արական և իգական սեռին յատուկ՝ խիստ ճաշակաւոր և վերջին նորաձեւութեամբ. ինչպէս նաև պիւռօյի և պատի ժամացոյցներ։

Կը գտնուին նաև Ամերիկեան ամենավերջին նորաձեւութեամբ ու ամէն տեսակէ։ չիլոյ և առանց չիլի (քարեղի) լամբարներ, մեծ սրահներու, սենեակներու և գրասենեակներու յատուկ, նաև պիւռօյի և պատի յատուկ։ Նոյնպէս նաև քարիզի, փայտի և հանքածուխի վառարաններ՝ սրահներու և սենեակներու յատուկ ևն. ևն.։

Թէ՛ Տեղական և թէ՛ Գաւառներու յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին ու կը կատարուին փութով և ամենայն ճշդութեամբ։

Այսչափ վաճառատունն հիմնուելէն մինչեւ այսօր ամենայն ուղղութեամբ յարատեւական ըլլալով, մեզ համար միմիայն նպատակակէտ ընտրած ենք «մեր չարը յաճախորդաց օգտին մէջ փնտռել»։

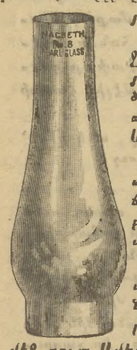

Եւ այսպէս երկար ժամանակամիջոցի մը մէջ, վերջապէս մեր ջանքերն առանց ի զուր վատնած ըլլալու՝ կարողացած ենք մեծ յաջողակութեամբ Պառ. յաճախորդաց հաճակրանքը շահիլ։ Պարծանք է մեզ ըսել թէ հանրութիւնն ամենայն գոհունակութեամբ՝ առանց ոչ և է տեսակէտով խաբուած ըլլալու՝ օգտուած է սոյն Ամերիկեան վաճառատունէն։

Մեծ յոյս ունինք թէ ասոյն վաճառատան մէջ գտնուած ամէն ապրանք, իր տեսակներուն մէջ ազնուութեամբ. գեղեցկութեամբ, ճաշակով ու արժեքով միանգամայն պիտի սիրուին ու փնտռուին բոլոր անոնցմէ՝ որոնք միանգամ նոյն իսկ տեսած են կամ լսած անոր տեսակն ու համբաւը։

Միակ այցելութիւն մը ինքնին կատարեալ փորձ մը պիտի ըլլայ պատ. յաճախորդաց համար, որոնք անտեսանելիօրէն պիտի զգան նոյն ապրանաց կարեւորութիւնն՝ եթէ բարեհաճին փնտռել Ամերիկեան այս վաճառատունն, որ միակ կեդրոնատեղին է Կ. Պոլսոյ մէջ զուտ Ամերիկեան վաճառաց։

Ամերիկեան լամբարի չիլերուն մէկ երկու տեսակին գիներն են, նս 8 չիլ 13 ղրշ. տուլինան. նս 14 չիլ՝ 18 ղրուշ տուլինան։ 50—7

185 ՍԱՆԹԻՄԵԹՐ

ՕԳՏՈՒԵՑԷ՛Ք, ՕԳՏՈՒԵՑԷ՛Ք, ՏԻԿԵՆԱՑՔ ԵՒ ՏԵԱՐՔ

Եթէ կ'ուզէք ձեր գէմքին հրապոյրը աւելցնել, մազերնիդ ու պեխերնիդ խնամեցէք։

Եթէ կ'ուզէք մորթային զգուելի հիւանդութիւններէ խուսափիլ, գործածեցէք ԱՆՆԱ ՍԻԼԼԱԿի օծանելիք անուշահոտ իւղը՝ որ մազերը դարմանելու և արմատները զօրացնելու համար բոլոր Եւրոպիոյ մէջ իբր միակ դեղ ընդունուած է։ Պեխերու և մորուքի աճումն ալ կը փութացնէ և կարճատեւ գործածութենէ մը վերջ կը չնորհէ անոնց արտասովոր առատութիւն և բնական փայլունութիւն։

Բաց ասի մազերը ճերմկնալէ զերծ կը պահէ մինչեւ խոր ծերութիւն։ Ուստի իր դիւրամատչելի գնոյն և բազմապիսի օգտակարութեանցը համար ջերմապէս կը յանձնարարուի յարգոյ հասարակութեան գործածել՝ ԱՆՆԱ ՍԻԼԼԱԿի դեղը։ Գինն է 3 կոտորն 27 ղրուշ։

Ներկայացուցիչն գրասենեակն է Զէյէքեան խան թիւ 22, Կալաթա։ Կը վաճառուին հետեւեալ Տեղաց դեղարաններու մէջ։

Բերա, Խօժէն Տէլաստա թիւ 298.
Կալաթա Հերակլէս Տէվլէթեան՝ թիւ 32.
Ենի Ճամի, Մէհմէտ Քեազիմի մթերանոցը և իր մասնաճիւղերուն մէջ.
Ենի Ճամի, Գ. Արսէն, թիւ 71.
Կէտիկ Փաշա, Լ. Կիւմիւշեան թիւ 5.
Վէզնէճիլէր, Հ. Համամի.
Գուզկունճուք Ֆարմասի Սանթրալ։

50—19 Ընդհանուր ներկայացուցիչ Թուրիոյ՝ ՀԱՅԿ ՓԱՓԱԶՕՂԼՈՒ

Լ'ԻՈՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷՍԻՍ ԳԼԼԷՆՄԷՆ

Մէրքեզի իսարեսի — Բարիզտ, Վանսոմ մէյսանքնցա 9 նիւմրոյը
տայիրէի խուսուսիյէրիճեռ

ՀԱԲԻԼ ՇԻՒՊԷՆ

Մէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թանիլաթը 25,000,000 »
Թէտիէ օլունան զիյան 284,000,000 »
Սիկուրթայը էմլաքնը գրյմէթի 22 միլիառ։

ԷՕՄԻՒՐ ՇԻՒՊԷՆ

Էվրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր
1903 բրիմ թանիլաթ 12,000,000 »
Թէտիէ օլունան զիյան 130,000,000 »
Սիկուրթատալաշմէքնիւր 278,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կանէթ միւսթա չէրթիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայա իսէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տախի մէխթէլիճ սուբէթատ էվէվէն ֆիյաթլարա էօմիւր սիկուրթա խէր։

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՄԸ՝ «Օսմանլը Պանքասը» որը. Թիւրքիա վէ Մէմալիքը Շարգիյէ իչին միւտիրիյէթը ումումիյէ — Սթամպուլատա, Սուլթան Համամճնատա, Բաթրրեր Օղլու Բասաքը

Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍՍԱՆ

Ղալաթատա այրուռա պիր ճիր պէսի օլտուղը կիսի՝ Մէմալիքը Մարուսէէնին հէր թարաֆընատա տախի խուսուսի ածանալարը վար տը։ 4

ՉԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

ԴԻՄԵԼ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա Պաշի, «պօղաչանի»ին դէմ թիւ 261

Դեղարանս նկատելով որ՝ Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնուելուն առթիւ, Մօրինայի՝ կան իւղի մասին եղած խնդրանքները հեռագնեալ չատցած է, սոյն խնդրանքներուն և ի մասնաւորի Ազնիւ յաճախորդաց գոհացում մը տալու և փոքր ինչ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, ուրախ եմ այս անգամ յայտարարելու թէ՝ մասնաւոր յանձնարարութեան մը հետեւանքն բերել առած ըլլալով Բէթէր-Մօլլէրի Մօրինայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, ԱՌԱՆՑ ՀՈՏԻ կը ծախսի Դեղարանս՝ թէ՛ մասնաւոր չիներու մէջ և թէ քաջուով ամէնէն փափկակազմ ատամաքսի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով, թէ՛ մեծերու և թէ՛ տկարակազմ պզտիկ տղայոց։ Ուստի ամէն անոնք՝ որոնք կը փափաքին խմել թէ՛ ածան և թէ առանց հոտի զուտ և անխարդախ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, զէթ մէկ անգամուան փորձով մը ստուգելու մեր խօսքերուն ճշդութիւնը։

Դեղարանս այս առթիւ եւս նկատելով որ քիչ ժամանակուան մէջ պատիւը ունեցաւ իրապէս գնահատուելի արդոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով պէտքը կը զգայ իր ուղղութիւնը և նպատակը կրկին ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.—Գոհ ձգել յաճախորդները միայ՝ դեղերու թարմութեամբ, գեղագիտութեամբ, գեղարուեստ և ճշգրտութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապանեխմանն դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանիս սկզբունք եղած են միշտ։

Եւրոպական ասն մը հետ ալ բանակցած ըլլալով, ամէն շաբթու Զուիցերիական թարմ պատուաստի թիւպեր (ասը գայէմի) կը հասնին բօսթայով։

Ցիշեմ՝ նաև ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներին մասնաւորաբար ծանօթ ԲԺԻՇԿ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ Էֆ.՝ որ ամէն Գշ. ևշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, գեղարանիս մասնաւոր դարմանարանը։

ԴԵՂԱՐԱՆՆ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՈՊԱՍ 50—16

ՍԱՆԱԿՕՐ

"SANAKOR"

Brevété S. G. D. G.

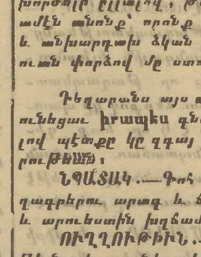

«Sanakor» որուն իր հանճարեղ և պարզ չինութեամբ վայելուչ և ճկուն կ'ընէ մէջքը, առանց թոքերը կամ ուրիշ կենսական գործարաններ ճնշելու։ Այս նոր corset-ը լայնցնել իրանը, կ'երկարէ մէջքը, կը ծածկէ որովայնը և կնոջ կուսայ ուղիղ դիրք մը, առանց պէտք ըլլալու որ կապերը պնդուին։ «Sanakor» ծայրայեղ վայելչութեան կը միացնէ անբաղդատելի հանգստութիւնը, ա՛նքան կատարեալ կերպով որ խանդավառութեամբ ընդունուած է որքան ազնուական տիկիններէ, այնքան փափկակազմ անձերէ զրկանք նախապէս կը գործածէին առողջապահական բուսած քօրսէները։ «Sanakor» մանաւորն եղած է Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Մ. Նահանգաց, Գերմանիոյ և Պելճիոյ մէջ։

Կեդրոնատեղի

Հայկական ԲԱՌԻ վաճառատունը

Բերա թիւ 262

48—38

HUILE DE HOG

ՀՕԿԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂ

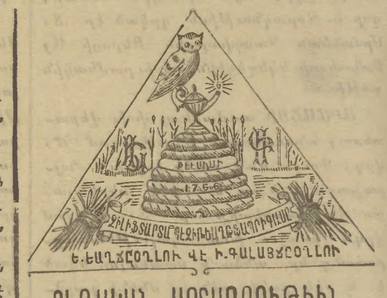

Հանրածանօթ են այն առողջապահիկ արդիւնքները զորս վատառողջ, անարիւն կամ կուրծքի հիւանդութիւն ունեցող անձերը կ'ստանան թարմ մորիւի չտարդէն հանուած իւղը գործածելով։ Այսու հանդերձ, կարեւոր արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար, անհրաժեշտ է որ այս իւղն ըլլայ անարատ և ընտիր։ Աւելորդ է ըսել որ պէտք է զգուշանալ կեղծ կամ ստորին իւղերէ, որոնք փոխանակ գոհացուցիչ արդիւնքներ տալու, առողջութիւնը խանգարելու միայն կը ծառայեն։ Հօկի իւղը ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ անարատութեան և ազդեցութեան, որոնք անհրաժեշտ են հիւանդներուն։ Իր անժխտելի գերազանցութիւնը աւելի քան 50 տարիէ ի վեր ճանչցուած է ամբողջ աշխարհի բժիշկներուն կողմէ և վարձատրուած է բոլոր արուեստահանդէսներէն։ Հօկի իւղը եռանկիւնաձեւ չիլերով միայն կը ծախսուի։ Արտաքին պահարանին վրայ պահանջեցէք գործարանատէրերու միութեան երաշխաւորութեան դրոշմը։

EMULSION HOGG

ԷՄԻԼԶԻՕՆ ՀՕԿ

ԿՐԱՑԻՆ ԵՒ ԱՂԱՑԻՆ ԻՐՕՑՈՒԱՑԻՐՈՒ ԵՒ ԿԼԻՍԷՐԻՆՈՎ

Մօրիւ ձկան իւղի գործածութիւնը գիւրացնելու համար անոնց որոնք զզուանք կ'զգան,— այսինքն տղոց և մանաւանդ ափահասներուն համար — Մ. Հօկ ղարակը չլիած է իրեն յաւելուկ մորիւ ձկան անարատ իւղին, և կը ծախսէ «Էմիւլզիոն հօկ» անունով։ Պատրաստութեան այս եղանակը չատ կը դիւրացնէ իւղին գործածութիւնը։ Էմիւլզիոն Հօկը, որ Հօկի իւղին բոլոր քարերաբ յատկութիւններն ունի, կիրի և աղի իրօքօսֆիթով և կլիսերինով խառնուած է։ Իր բաղադրութեան մէջ գտնուած նիւթերուն գերազանցութիւնը ուրիշ ամէն իւղէ նախընտիր կրնէ զայն։ Հօկի մորիւ ձկան թարմ իւղն և էմիւլզիոն հօկը եռանկիւնաձև չիլերով կը ծախսուին ամէն մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներու մէջ։ Արտաքին պահարանին վրայ պահանջել գործարանատէրերու միութեան երաշխաւորութեան դրոշմը։ Մեծաքանակ յանձնարարութիւններու համար գիմել Մ. Էս. Մաննիի, ի Կ. Պոլիս։ 50—19

Ծարոնոպան Թէյ

ԹԷՅ ՄԻ՛ ԳՆԷՔ

Առանց անգամ մը այցելելու

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԵՒ

Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Կ. Պոլիս, Ճէլալ Պէյ խանի տակ, թիւ 10

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Կօիռով եւ զարդարուն տուփերով
եւ անհամեմատ աժան գնով
ամենանոխ մթերք

ՀԵՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ
ՌԱՎԱՃԻ ՍԷՅԼԱՆԻ

ԹԷՅԵՐՈՒ

Եւ մանաւանդ

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ԸՆՏԻՐ ԹԷՅ

Մասնաւորապէս Պոլիս ներածուած

Գաւառաց մէջ

Մեր վաճառանիշը փնտռեցէք

2—50 Բոլոր թէյ ծախողներուն քով

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԷԶԻՐ ԵԱՂԸ

Տեղական արտադրութիւն ըլլալով, անարատ և անխառնուրդ պէզիր եաղի կը ծախսի, Պոլիս, Ալաճա Համամ 69 թիւ եաղճը օղլու և Քալայճը օղլու խանութները. ինչպէս նաև Պէյիկթաշ, Թրամուէյի ճամբուն վրայ, 78 թիւ եաղճը օղլու և ընկ. խանութը։ Իւղերը կը պատրաստուին Սիլանտար Աղայի կողմէ մասնաւոր գործարանի մը մէջ։ Ոսկի մը պարգեւ պիտի տրուի անոր որ տարրալուծելով այն իւղը՝ օտար նիւթեր գտնէ հոն, նոյն իսկ քիչ քանակութեամբ։ Նոյն տեղերը ծախսուած իւղը ուրիշ տեղ ծախսածներէն թէ՛ բնաիր է և թէ աժան է։ Թէ՛ մեծաքանակ և թէ փոքրքանակ վաճառումներ կը կատարէ։ Ուշադրութիւն ընելու է թիթեղեայ տուփերուն վրայ վերի անուններուն ձեռագիր ստորագրութեան։ 50—2

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԱՇԽԱՐՀԱՑՈՅՑ ՖԱՐՏԷՄՆԵՐ

Բոլորովին վերջին գրութեամբ և աշխարհագրական կատարելագործեալ խնամով պատրաստուած ընտիր գործ։

Անհրաժեշտ ամէն գպրոցներու վաճառատուներու և գործի մարդոց համար։

Գին խիստ դիւրամատչելի

Մուֆասսալ Ասիան Օսմանի խարիթասը գին 5 ղրուշ։

Մուֆասսալ Ավրոփայի Օսմանի խարիթասը գին 5 ղրուշ։

Մուֆասսալ Ավրոփա խարիթասը գին 5 ղրուշ։

Տակերէն խիստ ընթեռնլի գրերով տպուած այս գունաւոր քարտէսները կը ծախսուին հրատարակչին՝ ԲԱՐՍԵՂ ԷՖ. ՔԻՇԻՇԵԱՆի գրավաճառատունը՝ (Թէֆէյլիլզ Քրիթիպանէի, Պայը Ալի ճատէսի թիւ 36—38)։ Մեծաքանակ գնողներու մասնաւոր զեղչ։ 20—2

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

Գոլիս, Գանչէ Դաբու, Գիճ Գիբ Ջեօթի դիմաց

Կատարեալ գործմանում ամէն տեսակ փտած ակառներու, և նամանաւանդ կը զետեղէ արհեստական ակառներ բնական գեղեցկութեամբ։

Ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճառիէ, իր բնակարանը։ Եւ ամէն օր ծ—11 դիմել Գոլիս Գանչէ Դաբու, Գիճ-Գիբ-Ջէյիտին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ 50—8

ՌՈՒԲԻԷՆ ՍԵՐՈՒԵԱՆ

ՆԿԱՐԻՉ

Սանցայ Պէզէզբէճի դրան դիմաց 7 թիւը
Մեծ Շուկայի մէջ

Կը նկարէ ամէն տեսակ գիւղաքարեր, պատկերներ և ուրիշ առարկաներ, ջրաներկ, իւղաներկ և քարաքաղէմ։ Լուսանկարները կը մեծցնէ ուզուած չափով թէ քարաքաղէմ և թէ իւղաներկ։ Իրենց սիրելիներուն ընտանեկան լիչատակը յաւերժացնել ուզողներու համար եզակի առիթ մըն է այս նոր նկարչատունը, ուր արհեստին ամէն կատարելութիւններով կը պատրաստուին յանձնարարութիւնները. գիւրամատչելի գիներով։ 10—20

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ